

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő: **VÉSEI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.** A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/4 évre 14 k., (7), 1/8 évre 7 k., (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1,20 frt).
Egyes száma Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Sürgetés.

Budapest, szeptember 15.

(v.) A miniszterkinevezés nemcsak joga a királynak, hanem egyszersmind *alkotmányos kötelessége* is. A nemzet nem korlátozhatja a koronának azt a kétségtelen jogát, hogy a legfőbb kormányhatalmat olyan férfiúra bizza, akit méltónak tart teljes bizalmára. A parlament tehát nem erőszakolhat a koronára tanácsadót, aki nincs a fejedelem bizalmának birtokában, hanem csak megbuktathatja a királyi bizalom letéteményesét, ha kormányzati irányát nem helyesli s a maga politikai bizalmára is érdemesnek nem tartja. A parlamentnek ez nem joga, hanem *hatalma*. Viszont az uralkodónak nem hatalma, hanem *joga* az, hogy a kormány élére a saját bizalmának mandatáriusát állítsa. A királyi jognak és a parlamenti hatalomnak ez a mérkőzése, e két erőtegyezőnek állandó szabad játéka biztosítja az alkotmányos élet egyensúlyát. Biztosítja akkor is, ha a korona nyomós okok alapján a kisebbség valamely tagját tartja bizalmával felruházandónak; ebből a tényből magából még nem kell semmiféle forradalmi rázkódatásnak szükségképp folytania, mert a kisebbségből alakított kormány rajta lehet, hogy új választások révén szerezzen magának többséget, ami ha sikerül, az alkotmányos rend helyreáll, ha pedig nem sikerül, akkor a többségből lévő ellenzék megbuktatja a kormányt s e hatalmi tényével rá kényszeríti a koronát, hogy miniszterkinevezési jogával oly módon éljen, mely a korona s a parlamenti többség bizalma közt a kívánt összhangot létrehozza. S a nemzeti akaratnak érvényesülése épp abban leli biztosítékát, hogy a koronának miniszterkinevezési joga közögregilag korlátlán

ugyan, de politikailag leküzdhetetlen korlátokra bukkan a parlamentnek kormánybuktató hatalmában. A politikai célszerűség szempontja az, mely a fejedelmet arra bírja, hogy a bizalmával felruházandó férfit rendszerint mindjárt ott keresse, ahol a végrehajtó hatalom sima gyakorlásának politikai biztosítékai leginkább találhatóak: a parlamenti többség táborában. Következik pedig mindezekből az, hogy a király szabadon szemlélheti ki alkotmányos tanácsadóit; okosan teszi, ha e célból a többséghez fordul, de fordulhat, ha úgy találja jónak, a kisebbség bármely árnyalatához is.

Igy áll a jog kérdése; s ezzel megadtuk — az újtestamentum savaival élve — a cézárnak azt, ami a cézáré. Melynek utána ráterhetünk a *kötelesség* szempontjára is. Igenis, a kötelességére. Mert ha az, hogy *kit* ruház fel a korona a politikai bizalom kapcsán a kabinetalakítással, kétségtelen joga a *királynak*, ugy viszont épp oly kétségtelen joga a *nemzetnek* azt követelni, hogy a fejedelem a végrehajtó hatalmat az *alkotmányos felelősség teljes mértékével* megterhelte minisztérium által gyakoroltassa. Más szóval: hogy ki legyen a miniszterelnök, annak eldöntése a királyi jog kérdése; de hogy felelős minisztérium álljon az ügyek élén, arról gondoskodni a királynak *kötelessége*. Az olyan kormány, amely lemondott s amelynek lemondását elfogadták, a *közjogi felelősség* alól feloldottak tekintendő, még pedig a lemondás elfogadásának percétől fogva. Mindenért, ami e pillanattól kezdve az új kormány kinevezéséig történik, tehát az interregnum minden cselekvéseért és mulasztásaért már az új kormányt illeti az *alkotmányos felelősség*. Ez olyan elfogadott alkotmányos alapelv, amelynek helyességéhez még csak szó sem férhet.

Eldönti ezt maga a népképviselői rendszernek alapvető gondolata, de eldöntötte cáfolhatatlan világossággal az alkotmányos élet őshazájában, Angliában, az évszázados gyakorlat is. E közjogi felfogás világánál vizsgálva meg hazánk politikai helyzetét, azt a megdöbbentő tény kell megállapítanunk, hogy *Magyarországnak immár nyolc hét óta nincs felelős minisztériuma*. Vannak *miniszterei*, akik az ügyek ideiglenes továbbvitelére kaptak megbízást, de *közjogi felelősséggel* mindazokért, akik lemondásuk elfogadása óta történtek, abszolúte *nem tartoznak*. Ennél nagyobb sérelem a népképviselői rendszeren általában s kivált a kormányzati felelősség elvén el sem képzelhető. De ez az állapot nem csupán sérelmes, hanem törvénytelen is. Az 1848-iki törvényhozás alkotmányos kötelességévé tette a királynak, hogy a végrehajtó hatalmat ezentul felelős minisztérium által fogja gyakoroltatni. Nálunk pedig nyolc hét óta a végrehajtó hatalom olyan férfiak kezében van, akiknek közjogi felelőssége megszűnt, s akiknek működéséért majd csak az új kabinet fogja az alkotmányos felelősséget viselhetni.

A felelősség folytonosságát az a jogszabály, melynél fogva az új kabinet felelős az interregnum alatt történtekért, inkább csak *jelképezi*; mert eleven valóságnak nem tekinthető az olyan felelősség, melyet az új kabinet a *mások* tényeiért kénytelen vállalni még akkor is, ha azokkal teljességgel nem tudott egyetérteni. Ám a valódi alkotmányosság nem éri be ilyen szimbólumokkal, amelyek különben is csak rövid átmeneti időkre és csupán mint ilyen kivételes kiegészítő eszközök vehetők igénybe. A szimbolikus felelősségbe valahogy bele lehet törődni, ha a kormányváltozás *rendes viszonyok között* áll be s *normális módon*, tehát rövid időn belül folyik

TÁRCA

Első a látszat.

≡ A Budapesti Napló eredeti tárcája ≡

Irtá: *Abonyi Árpád.*

A hős (mintegy 30–32 éves fiatal ember, teljes bőli tolettben, télikabátban, melynek gallérija nyakára van huzva; kinyújja gorgon-lakása ajtaját és bebocsát maga előtt egy előkelő hölgyet, ki természetesen rop-pant érdekes hősöjének a színjátékának s természetesen szép, barna asszony. Nem szép barna asszony tudvalegölég nincs is): Ez itt a barlangom, drága barátom! Két szoba, előszobával... fürdőszobával...

A hős (feltűnően süri felyollal, füléig húzott yrémes kabátjában, bőli állókében, gyorsan belép.) Ez a lakása?

A hős: Ez.

A hős: Egyedül vagyok?

A hős: Tökéletesen! (Leteszi felsőjét, kalapját.)

A hős: Kérem, gyujtsd gyertyát...

A hős: Rögtön, kedvesem! (Gyertyát gyújt.)

Itt a gyertya.

A hős (szintén ledobja kabátját; elmosolyodik): Na... nem valami híres gyertya.

A hős: Nem olyan fényes, mint egy kut, sem olyan drága, mint egy kapu, de nekem éppen elég.

A hős: Köszönöm, ezt már hallottam. Inasa hol van?

A hős: Elbocsátottam. Engedélyt kért, hogy éjfélt után két óráig „nagyénjéné” maradhasson. Képzeli, hogy a legvadabb örömmel bocsátottam el. Nagyon derék fiu. Megértette. Reggelig ott lesz a „nagyénjéné”... Egyedül vagyunk, Klára, egészen egyedül!

A hős: Hány óra?
A hős: Pont tizenkettő. Éjfél. Angyaljárás...

A hős: Köszönöm, ezt is hallottam. De mintha... lépteket hallanék?

A hős: Csalódik! Ismétlem, hogy egészen egyedül vagyok. Magnyugtására elárlom, hogy az előszoba ajtaját tegnap valóságos mesteri angol záró szerkezettel láttam el.

A hős (hallgatódéik): Mégis... hátha a férjem? Hátha észrevette, hogy elhagytuk a báltermet?

A hős: Ézeröttszáz álarcos között, asszonyom? Ez lehetetlen! Álarcos bálakon az ön kitűnő férje, tudtommal nem szokott öntre figyelni. Neki is megvannak a maga apró ügyei.

A hős: Hoffmannéra céloz?

A hős: Arra is.

A hős: Igaza van! Magam is hallottam valami Arankáról, akinek pisze az orra s aranyláncot hord fekete tolettehez. (Halkan nevet.) Kedves barátom!

A hős: Parancsoljon!

A hős: Nemde, azért mégis derék ember a férjem? Azt képzeli magáról ez a kedves ur, hogy amiért kitűnően ismeri a bőrért, szerencsés „schluss”-okat csinál, barátja a kereskedelmis miniszternek, képviselő, városatyja stb. és elsőrendű, ugynevezett, pénzügyi kapacitás — hát minden egyebekben is kollégája a római pápának, aki csalihatatlan. Szegény, jó Adolf! (Vállat van.) Végre is, ki tehet róla? En ugyan nem! O kinoz, ő sérteget, ő gyanúsít és ő vezette házukba ont, a „jegesapó” smint nevezní szokta, nyilván azzal a diplomatikusan együgyű számítással, hogy ön majd el fogja fagyasztani udvarom összes többi jobbágyait. Ezért az egy kellemes együgyűségért szívesen megbocsátom neki a többit. Elküldte a bércocsit?

A hős: Nem. A hátulsó kapunál várakozik. A hős: Helyes! (Leül a hintaszékbe): Borzasztó tél ez a mostani. Korcsolyázni sem lehet a szörnyű hideg miatt. Havazik még?

A hős: De mennyire! Igazi Szibéria. Fázik, kedvesem?

A hős: Önnél? (Nagyon halkán): Nos, barátom? Fenntartja a tegnapi véleményét? Nem akarta elhinni, hogy családomban nem hiába „Militár Familie”, mindkét testvérbátyám katonatiszt — ennél fogva nekem is bátor asszonyoknak kell lennem. Bizonyítottam kívánt. Itt a bizonyíték: én magam, az ön lakásában, éjjel, a gonoszlelkek „borzalmas” órájában... Remélem, hogy most már meg van velem elégedve?

A hős: Bátoroságával? Kétségkívül... .

A hős: Szerelmemmel!

A hős (leint a kezével): Bocsánat, ez nagy különbség...

A hős: Ejha! (Elneveti magát!) Lássá, milyen különös ember maga, édes Sándor! Hónapok óta gyötör, hogy hallgassam meg. Örökös kérdés, uncsolás, eszéklés, fenyegetés... Forró láz, amint mondják és határozottan gyanus hajlam: a hideg zuhany után. Végre kijelentem, hogy jól van, be fogom bizonyítani, hogy nem félek sem öntől, sem mástól. Szeretem, eljövök önhöz a bálból, titokban, szökve, éjjel, bérkocsiban, ebben az órában... s ön még mindig nincs velem megelégedve. Kovelesi a hőstettet. Nem tapsolja meg a nyaktörő mutatványt. Mit akar?

A hős (mormogva): Még kérdezi?

A hős: Természetesen!

A hős: Meghat, hogy önnek ez természetes... .

A hős: Jól van, tehát megelégedem annyival is, ha beismeri, hogy egy kicsit elment az esze.

A hős: Asszonyom! Ön... .

A hős: Asszonyom! En! Köszönöm, ezt is

le. Akkor, de csakis akkor nem esik kár az alkotmányosságon a felelősség folytonosságának az említett módon való jelzése révén. De ez a mi legujabb kormányválságunk sem nem következett be rendes viszonyok között, sem nem mondható normális lefolyásúnak. Előidézője egy példátlanul szívós parlamenti forradalom. Kisebbségi jelenléte a nemzet egész közvéleményének a forradalom mellett való állásfoglalása. Egyik utóhatása gyanánt a parlamenti többség nyilvánosság szétmállása jelentkezik. Másik utóhatása pedig a monárchia másik államában beállt s egyre hevesebben fokozódó közjogi forrongásban nyilvánul. Arra a politikai álláspontra, amely ilyen tényezőkből szövődik, csakugyan bajosan foghatni rá, hogy a rendes viszonyok képét mutatja. Azt pedig, hogy e kormányválságnak nem normális a lefolyása, elég drasztikusan bizonyítja az a tény, hogy már nyolc hete tart s a jó lsten tudja, mennyi ideig fog még tartani. Minden jel arra vall tehát, hogy az adott helyzetben nem egy válsággal állunk szemközt, hanem a válságok egész sorozatával s a kríziseknek ez az egymásra torlódása teszi olyan bonyolulttá az állapotot. Ilyen komor viszonyok között szimbolikus felelősséggel huzamosabb ideig nem vezethető az ország kormányzata. Valóságos, eleven, közvetlen, másra át nem hárítható, ugyszólván akut közjogi felelősség mellett kell ilyenkor a végrehajtó hatalmat gyakorolni.

Értjük és mellányoljuk a korona nehézségeit is, amelyekkel találkozott, őszinte törekvését is, amelyet a válság megoldására nézve idáig mutatott. Amde sunt certi denique fines. Semmi tekintet a világon nem teszi a mostani nyomorék alkotmányosság továbbtengetését elfogadhatóvá, sőt még csak tűrhetővé sem. Mert igenis nyomorék az az alkotmányosság, mely heteken át felelőtlen kormányzás mellett vegetál. Kétszeresen nyomorék, ha meggondoljuk, hogy *ex-lex*ben vagyunk, mely a kormányzat közjogi felelősségének a lehető legszorosabb és legszigorúbb alkalmazását teszi parancsoló szükségé. Az a körülmény, hogy a korona bajosan talál olyan férfit, aki az ő katonai politikájának végrehajtását vállalná, nem csökkentheti súlyát a sérelemnek. Hiszen ha a koronának szabad nyolc hétig keresgélennie, akkor ugyanazon a jupon keresgélhetne akár nyolc hónapig, sőt esztendőig is. A felelős minisztériumról szóló törvény pedig nem úgy szól, hogy a korona *abban* az eset-

ben tartozik felelős kormány révén gyakorolni a végrehajtó hatalmat, ha ilyen vagy amolyan könnyen talál alkalmas férfit a fejedelmi akaratral egyező politika keresztülvitelére; hanem az a törvény feltétlenül rendel, hogy a végrehajtó hatalom mindig és mindenféle viszonyok közt csakis felelős minisztérium útján gyakorolható. Ha tehát a korona kellő időben nem talál senkit, aki vállalkozni akarna valamely neki tetsző politika végrehajtására, akkor ebből korántsem az következik, hogy szüneteljen hát rövidebb vagy hosszabb ideig a kormányzati felelősség, hanem annak a következménye csak az lehet, hogy a koronának kell dttérnie olyan politikára, amelynek keresztülvitelére kellő időben alkalmas férfi találkozik.

A királynak miniszterkinevezési jogát a nemzet a világról sem akarja csökkenteni. De viszont tiszteletteljes türelmetlenséggel intézi a közvélemény ő felségéhez azt a kérést, hogy teljesítse valahára miniszterkinevezési kötelességét. Alapítja pedig ezt a kérést arra az alkotmányos alaptörvényre, amelynek értelmében az ország felelős kormányzatának folytonosságában semmiféle megszakításnak nem szabad beállni.

BELFÖLD

Pánzláv propaganda. Turóc-Szent-Mártonból jelentik, hogy az ottani evangélikus segédlelkész a szászokról ígat az általa iskolák ellen. Az utóbbi időben a tót tulzók egyáltalában fokozott vakmerőséggel izgatnak a magyarság és a magyar intézmények ellen.

A válság.

Budapest, szeptember 15.

A *Neue Freie Presse* már ma reggel jelezte, hogy a mostani esőndben serényebb munka folyik, mint azelőtt a legzajosabb napokban. Ugy látszik, a bécsi újság megint többet tudott, mint mi valamennyien. A mai napon ugyanis az a megelőző telegram érkezik, hogy Széll Kálmán gróf Széchenyi Gyula volt miniszter látogatására Reichenauban utazott, ahol találkozni fog Koerber osztrák miniszterelnökkel is.

Ez a hír Budapestet feltűntést keltett. A mi impresszióink szerint kellemes feltűnést. Itt ugyanis ma már olyan lehetéseket is tudnak, melyek a kibontakozás lehetősége iránt reményt keltenek. Ismeretes, hogy a király második budapesti

tartózkodása után magához hívatta gróf Széchenyi Gyulát, akihez most Széll Kálmán látogatónak utazott. Kevésbé ismeretes, amit mi igen jó forrásból tudunk, hogy Széll Kálmán Bécsben kísértelt és hosszabban tárgyalt gróf Goluchowski Agenor külügyminiszterrel. Az a hír pedig, hogy Koerber Reichenauban találkozik fog Széll Kálmánnal, szintén nem tekinthető jelentőség nélkül valónak. Mindent összevetve, nagyon valószínűnek látszik, hogy ezáltal a legkomolyabb tanácskozási folyamat a kibontakozás előkészítésében ártott s hogy ebben a munkában Széll Kálmánnak fontos, talán döntő szerepe van. Azt nem tudjuk s nem is hiszünk, hogy e tanácskozások eredményeként Széll Kálmán megbízást kapna kabinet-alakításra, mert nem lehet felténni a volt miniszterelnökről, hogy kihallgatása óta megváltoztatta volna álláspontját, de az igenis kétségtelennek látszik, hogy a kibontakozás előkészítésében átvette a vezetést. S ez az, ami idehaza kellemes feltűnést keltett. Széll Kálmán, akinek egyénisége az ellenzék minden árnyalatának rokonszenves s akivel szemben — anyai keserves tapasztalás után — most már a szabadelvűpárt összességének hangulata is megfordult: szinte predestinálva van arra, hogy az országot ebből a válságok helyzetből kivezethesse. Ha a mostani tanácskozási sorrendjén sikerül neki odafelel olyan hangulatot teremteni, mely a minden irányban kielégítő megoldás előkészítésének kedvez, s ha ilyenformán a gyors kibontakozás akadályait el tudja hárítani: akkor a koronának és a nemzetnek egyaránt a legnagyobb szolgálatot teszi. S ámbár ismeretes, hogy ő a szituációt olyannak ítéli, melyben az aktív kormányzást átvennie nem volna célravezető, még sines egészen kizárva, hogy előkészítő munkájának sikere nemcsak a törvényhozást, de őt magát is kimozdítaná arról a helypontról, melyen ezidőszert vesztegel. Itt Budapestet legalább így gondolkoznak nemcsak a szabadelvűpártban, hanem az ellenzékben is. De nem ez a fontos. Hogy a megoldás dolgában *fontos* dolgozik s a kibontakozás módjait *fontos* iparkodik előkészíteni: ez az, amit mindenféle a legnagyobb örömmel fogadnak s ami vállalkozásnak sikere iránt reményeket gerjeszt.

A mai nap hírei között Széll Kálmán utazása a legjelentősebb. De sok szó esett a katonai tüntetésekről is, bár a *Fremdenblatt* ma megcáfolja azt a hírt, mintha a soproni eseten kívül máshol is fordultak volna elő katonai tüntetések. A külügyminisztérium lapja koholmányoknak mondja a riasztó híreket, de hogy a hadügyi kormány maga is tart a tüntetések ismétlődésétől, az ki-

ismerem. Hagyjuk a „Vasgyáros“-t Mihályfának. Az sokkal megindítóbb, mint amilyen ebben a szerepben őn lehetne. Különben is megígérte, hogy kerülni fogja az érzelmes frázisokat. Ujón le szépen oda a székre. Ha pőzokat akarok látni, hazamegyek. Férjem ebben a zsánérben nagy tehetség.

A hős (a fogai között): Az őn férje...
 A hős: Nem szereti férjemet?
 A hős: Imádom.
 A hős (halkan nevet): Ezt el is várhatja őntől. Nem szép, hogy meg akarnd ölni; az igen nagy kár volna. Szeretett Adolffomban egy második Talma vészett el. De hisz őn ismeri szeretett Adolffomat! Tegnap délelőtt is belépett hozzám sötét, vésztojószerű arccal, komoran, mint Torquemada, a vérszagu inkvizitor és megtiltotta... igen, megtiltotta, hogy őnt házunkban továbbra elfogadjam. Ugy látszik, elvesztette Adolffom kegyeit. Tehát megtiltotta, belépett, kitiltotta és letiltotta. Miért, édes... édes férjem? Azért, Klárchen — felelte durván — mert nem bízom önben és erre okaim vannak. Azt hiszem, fogalma sem volt róla, hogy ugy beszél, mint egy kocsis és ugy viseli magát, mint... egy másik kocsis.
 A hős: Miért nem engedi, hogy megszabadítsam tőle?
 A hős: Botránnyal? Nem, köszönöm... a botránnyal megölne; így élek és szerethetem. Azt válaszoltam neki, hogy: „bolondnak tartom őnt, lieber Adolff! Huh... milyen tekintelt Lieber Adolffom vizes, kék szemű tizen lábábnál fultak. Világos, hogy a következő percben fáképnél hagytam a dühös embert és csait... magamra zártam

az ajtót. (Körülnéz.) Nini, de milyen herceg fészek ez a maga lakása. Igazán, nagyon csinos! Még szentkép is van a falon: Mária a gyermek Jézuskával. (Meggöngyölgés.) Csaló!
 A hős: Ne győtorjón, Klára! Becsületesem, nem bírom tovább. Megvallottam, hogy szeretem, vakon mindörökké... azt tehet velem, amit akar.
 A hős (a falon levő fegyvergyűjteményt nézve): Csinos, nagyon csinos.
 A hős: Széltuzhatja egyszerre a szívemet, ha ez önnek gyönyört okoz, de ne kínozzon. Megszemmisülök a lángban és a szerelemben.
 A hős: Nal... Már megint a „Vasgyáros“...
 A hős: Nem tudok gondolkozni; szerenesétemnek, nyomorultnak érzem magamat, hogy nem tudok, nem bírok, nem akarok megválni őntől. Legyen enyém, Klára; jöjjön, hagyjuk el ezt a várost, én elviszem...
 A hős: A halálba? Mondja... akarom!
 A hős (hevesen): Eh, asszonyom!
 A hős: Egyebet nem akarhat. Nem bánom tehát — itt vagyok! (Levesz egy tőröt a falról.) Szeretem én is, jobban, halálósbabban, mint őn. Szenevedek és nem vagyok a magamé, nem tudok megengyhülni... De irtódom a botránnyól, már csak testvéreim miatt is és megdermedek a gondolatra, hogy annak az embernek, kit most jogom van lenézni, aki gyanújával üldöz és lealáz önmagam előtt, szintén joga legyen arra, hogy engem lenézhessen. Azt követeltem, hogy bizonyítsam be szerelmemet; megtettem, eljöttem önhöz. Azt akarja, hogy az őné legyek; az leszek...
 A hős: Klára, Klára! (Hozzárohannak.)

A hős: Az leszek! De ha oly örült e pillanatban, mint én, akkor azt is megteszi, amire kérem. Nem akarom hallani a kacajt és a társaság gunyját, el akarok veszni itt, ebben a szobában, az őn karjai között... Esküdjök meg, hogy keresztüldöfök mellemet ezzel a vassal és az őné leszek!
 A hős (visszalép): Klára... mit beszél!
 A hős: Feleljen!
 A hős: Megölni őnt? (Hevesen.) Soha!
 A hős: Tehát nem?
 A hős: Adja ide azt a tőrt! Ostobaság... Nem vagyok kis gyermekek!
 A hős (egész erejével a szoba sarkába dobja a tőrt.) Ott van!
 A hős: Vallja be, hogy tréfálni akart Klára... édesem...
 A hős (elfojgva áll): A mint tetszik! Elismerem, hogy néha túlságosan tréfás ötleteim vannak. Lássá, egykor azt hittem, hogy Ötlet-even nő volt, s a szép Leander, az asszonyi szívek és kedves eszményképe: hős. Lassanként azonban észrevettem, hogy Héro voltaképpen liba volt: Leander pedig naiv taeskö, aki nem tudott uszni... (Göngyöl.) Különös, hogy ennek az uszni nem tud Leandernek mégis annyit utódja maradt.
 A hős: Miért nem fogadja el ajánlatomat?
 A hős (nevetve leül): Megszökni? Hová gondol!
 A hős: A boldogság és a szerelem után...
 A hős: Nem után, hanem „illatos virágyain...“ Megszökni! Megszökni az emberek elől. En?... A férjem elől? Almodik, barátom. Szeretett Adolffom sohasem fog annyit érdemelt

Törvényesen védett
Bob-csemege

név alatt egy olyan finom gyümölcs-hashajtó jött forgalomba, mely ugy felnőtteknél, mint gyermekeknél egy „állandóan rendszerezett“ kellemes székletelőt idéz elő. A gyomor tisztítja és erősíti. Fővárosi orvosok nagy előszeretettel rendelik székrekedésgnél chronicus esetekben is, miután hatása biztos, fájdalomkelt nem okoz és teljesen ártalmatlan. Elvezetés ite által kiszorította az összes károsító hashajtókat. Nagyon ajánlják olyan egyéneknek, kik meg akarnak szabadulni a sokféle hashajtó állandó bevételeétől. — Egy teljes doboz ára 80 fillér. Postán csak öt doboz meg 4 kor-ért kármentve. Egyedül készíti ERÉNYI BÉLA gyógyszerész Budapest, VII., Károly-kört 5. szám. — Kapható a gyógyszerárakban.
 Főirányok: Lux Mihály, Muzum-kört 7. Dr. Egzer László, Váci-kört 17. Török János, Király-utca és Andrássy-ut, Keresztmárcs A. Kerepest-ut 39. szám Fodor J., Marokkó-utca és Király-utca, Gara és Roth, József-kört 74. Molnár és Moser, Károly-utca, Nereus Nádor, Eötvös Lajos-utca, Szelet Lajos, Andrássy-ut 78. Nagyban főirányok: Fodor Márton, Király-utca 41. és Váci-kört 10., Fodor J., „Sas drogeria“ Kerepest-ut.

teszik abból a lázas törekvésből, melylyel az osztrák hatóságok az önkéntes sor alá állást sürgetik. Mind azt mondja, hogy az önkéntes jelentkezés a legszebb szolgálat, melyet az öreg bakák ügyének tehetnek. Jelenkeztek, fiuk, hogy a kiszolgált katonákat hazabocsáthassuk és elkerülhessük a tüntetéseket! Ez a kiáltás hangzik ki a sürgetésekből. Hogy lesz-e valamelyes eredménye? — a jó isten tudja. Nálunk egyébként ma a változatosság kedvéért a diákok is tüntetni akartak, de azokat az új egyetemi rektor nagyon erélyes felhívással fujta le...

(Széll Kálmán utja.)

Mint a *Budapesti Tudósítónak* Bécsből jelentik, Széll Kálmán ma gróf Széchenyi Gyula volt miniszter látogatására Reichenauba érkezett. Koerber osztrák miniszterelnök ma délután szintén Reichenauba utazott.

Érdekesnek találjuk leközlöni a *Magyarország* mai cikkéből azokat a sorokat, melyek Széll Kálmán utjának jelentőségét s a reichenauai találkozás célját emelik ki.

Széll, Koerber és Széchenyi tanácskozása — mondja a *Magyarország* — olyan esemény, melynek a hatása a válságra már igen rövid idő múlva fog jelentkezni. Arról értesülünk, hogy Széll Kálmán a válság megoldásában igen határozott jellegű szerepet vállalt. Második kihallgatásakor ajánlotta fel neki a király ezt a szerepet és Széll rövid gondolkodási időt kért. Ezzelal érintkezett barátaival és politikai hűveivel. Tapasztalatairól beszámolt azon a harmadik kihallgatáson, melyet felhívatalosan nem közöltek. E kihallgatáson jelentette Széll a királynak, hogy készséggel működik közre a válság megoldásánál. Azóta Széll folyton érintkezésben maradt a magyar politikuskokkal, épp úgy, mint az osztrákokkal. Koerber osztrák miniszterelnök és Wittke vasutügyi miniszter előbbi látogatásán Rátóton nem voltak egyszerű baráti látogatások. Sokkal fontosabb célt szolgáltak. Széll ezenkívül gróf Andrássy Gyulával is érintkezett. Ezzel a mai reichenauai tanácskozás előzményeinek jelentőségét jellemeztük.

Kétségtelen, hogy Széll, Koerber és gróf Széchenyi a magyar válság megoldásának az osztrák viszonyokra való hatását teszik tanácskozásuk tárgyává. Az osztrákokat Koerber meglehetősen ügyesen szervezte annak az iránynak szolgálatában, mely a magyar nemzeti követelések terén teendő törvényes engedményeket a dualizmus felbontásának tekintik. Látszólag ugyan az osztrák ellenzéki pártok tüntettek ellenünk. De világszerte volt, hogy ezek csupán Koerber balszárnyát alkották, melynek nyomásával a saját lépéseit indokolhassa. Később külön-

szerezni, hogy ennyire kitüntessem. *(Ránéz.)* Szépnek és könnyűnek érzem a megismerésülést, ha együtt halunk. Előbb az élet télséges mérge, a mámor, azután a mozdulatlan fagy, a halál, a keringő vége... Gyönyörű lenne és én már sokszor gondoltam erre a megható fináléra. Ön bezárná az ajtót, a rendőrség betörné künn az előszoba ajtaján az ön kinyithatatlan angol zárját és itt találna minket ezen a szmirna-szöngyegen... ezen a hamisított szmirnán, mert ugy látom, hogy hamisított; jól becsaphatták vele... Kezünk egymás kezében lenne, fejem az ön szívében, egészen közel, szemem lehunyva, térdem göcsösen összehajlítva, így... nézze... Istenem, milyen szép álom! *(Féltágra a hintaszékbe és jelöltöghöz siel.)* Kár, hogy csak álom.

A hős: El akar hagyni?

A hősnő: El.

A hős: Esküszöm önnek, hogy maradni fog! A hősnő: Maradok, de csak örekre! Abból a világból, melyben én élek, a nő csak így léphet ki. Gondoljon a holnapra. Hol van itt visszatérés?

A hős: Az én szívémben.

A hősnő: Nem rossz... És az emberek?

A hős: Ej, ön az emberekre gondol, midőn azt mondja, hogy szeret! Nem, nem! Ez nem szerelem, ez kínzás és hiúság, melynek semmi köze a szívhöz. Egy éve gyötör ezzel a pokolbeli tüzellel, amely elsorvaszt — eljött ide, kétségkívül azért, hogy bátorságot magbamuljam s most ürügyet keres, hogy ismét eltaszithasson. Van-e kegyetlenebb guny és megalázás, mint ez a borzasztó játék? De én nem fogok többé könyörögni! Látja, hogy szonvedek, hogy szeretem, de ez önnek mind csak izgató játék... Halálról beszél, pedig éreznie kell, hogy bennem az élet mindenható lángja lobog. Nem félek a haláltól, ismerem, szembentem már vele, — de ez önnek csak szívtelen ürügy, mert tudja, hogy inkább szétzúzom nyomorult fejemet a követelen, semhogy akarata ellenére egy ujjal is érintsem őt. Es

ben a Koerber támogató osztrák pártok is nyíltan vallottak. Sőt Lueger tegnap pártfogásba vette „a magas küzdőt”, aki körül valamennyi „császárhű” nemzetiség sorakozik. Látnivaló tehát, hogy minden alkotmányos felfogás kijátszásával a magyar válság megoldását nagyon megnehezíti a magyar királynak az osztrák császár. E szerencsétlen ellentét kiegyenlítése, a hivatalos magyar és hivatalos osztrák szempont kiegyeztetése a célja a reichenauai tanácskozásnak.

(Gróf Tisza István nyilatkozata.)

Nagyváradról táviratozzák: A vármegyei törvényhatósági bizottság holnap közgyűlést tart. Ezt megelőzőleg a vármegyei szabadelvű párt ma délután értekezletet tartott, melyen gróf Tisza elnököl, aki ez alkalommal a debreczeni átirat tárgyalásával kapcsolatban ezeket mondotta:

Kötelességemnek tartom, hogy megemlékezzem az ország válságos helyzetéről.

A 67-es alap hívei között is felkelt egy eszme, mely egészen új. Ezt annak megteremtői se hirdették. Maradt egy megoldatlan kötelesség, hogy a magyar szellem és nyelv a tisztképezés körül kellőleg érvényesüljön. Agritációkra azonban e kérdéseket nem szabad felhasználni. Be kell várni a kedvező időt és alkalmat, hogy a nemzet és király együtt oldhassák meg a nagyfontosságú politikai feladatokat. Az izgatós és tetszetős jelszavak mellett sikrasszálni lehet, de nagyon komoly következmények lehetnek ennek. A vérrel áztatott talajban, ugymond, kinőhet a szabad intézmény fája, de könnyűvérről, frivól módon előidézni forradalmat, azután othagyani, ez bukás, amelyből nincs feltámadás. Azután indítványozza, hogy a következő határozati javaslatot fogadják el:

Ohajtja a szabadelvű párt, hogy mindazon kérdések, melyek a 67-es kiegyezésből kifolyólag elintézését igényelnek, ezen kiegyezés szellemében a király és nemzet közös egyetértésével lehetőleg mielőbb véglegesen megoldassanak. Melen támogatunk minden kezdeményezést, mely ezen cél békés eléréséhez vezet. Együttal azonban óva intünk minden oly messzebbmenő törekvéstől, mely túllépve a békésen elérhető reformok határait, beláthatatlan kóflitásokba sodorná a nemzetet. A békés fejlődés, az erőgyűtés, a háborítatlan alkotmányos tevékenység utja nyitva áll a nemzet előtt. A nemzeti politika ezen az uton arathat valódi sikereket és a nemzet józan többségét képviselő szabadelvű pártján férfisan kell állást foglalnia minden oly áramlattal szemben, mely tetszetős jelszavak lidéroényét követve, könnyelmű kalandnak gyasos utvesztőjébe vezet.

Az értekezlet egyhangulag elfogadta az indítványt, mely holnap a törvényhatósági bizottság közgyűlésén napirendre kerül.

most nem tartóztatom. Elhagyhat. Egy gyáva troubadourral több, — mi az önnek!

A hősnő *(nagy figyelemmel nézi, halkán)*: Holnap látogasson meg.

A hős: Azt hiszi, hogy elmegyek?

A hősnő: Nem akar?

A hős: Nem.

A hősnő *(szünet után)*: Jól van. Akkor elővök én.

A hős: Óh, hisz ön most is itt van!

A hősnő: Ne kiáltson, barátom! Ez a keserű pathos férjemre emlékeztet, s önnek örökdnie kell az összehasonlítástól. Ebben a pillanatban, nemde, nagyon... de nagyon gyűlöli?

A hős: Csalódik. El fogom felejtani.

A hősnő *(mosolyog)*: Szép vallomás. Csak-hogy... nem félek tőle. Tudom, hogy most „iszony” haragot érez... főleg hiúságból, amely meg van sérve... és tombolni szeretne a szívtelen démon ellen, ki „a kétségbeesés örvényébe” taszította — holnapig azonban lecsendesedik, gondolkodni fog és be fogja látni, hogy elhatározásomban van rendszer és óvatosság. Szeretlek, akarok... a tied akarok lenni, erre van bátorságom — a kacaj és a gunyos szánalom elviselésére nincs. *(Kezet nyújt a férfinak)*. Viszontlításra, holnap!

A hős: Ismétlem, hogy nem megyek el.

A hősnő: Mondtam már, hogy akkor elővök én! *(Távolabb megy; magának)* Így... Meg kell őrizni a látszatot; ma nem maradhatok itt... *(Hangosan)*. Visszavonja a kezét? Mennyire gyűlöli! Ma... majd holnap. Ha megígéri, hogy teljesíti akaratomat és megöl: az ön leszok... *(Kisziet az ajtón)*

A hős *(utána néz)*: Remek asszony! Tudtam, hogy ma még nem marad itt. *(Mosolyogva)*. Holnap talán még nem... meg kell őrizni a látszatot... de holnapután már meg fogom igérni, hogy megölöm.

(A szabadelvű párti értekezlet.)

Dr. Gorove László országgyűlési képviselő a szabadelvű párti értekezletre vonatkozó indítványát illetőleg a következő nyilatkozatot teszi közzé:

A nemzetnek fejlődéséhez szükséges nyugalmát és megfontolt akaratra való képességét főképp a többségben lévő pártnak volna tiszte biztosítani, ami az egész ország érdeke. Nem lehetésége ez, ha a párt nem egységes, száma barmekkora is, mert egy párt erejét nem annyira a nagy szám, mint az egység, határoztai akarat alkotja. A kisebbség sokféle oszlohatik, ámde a beisejében széttagolt többség anarkiaja egyuttal az ország anarkiaját is jelenti. A parlamenti többségben tisztázatlanul nyilvánosan pretraktált óhajok bizony nem képesek esziárd góponatul szolgálni a nemzeti akarat megnyilvánulásánál. Ez azt jelenti, hogy nincs határ, amelyen az ellenzék harcoljon és amelyen a vidék országos közvéleménye, még pedig beleértve a többségben lévő pártot, megállapodik és a jegecedési folyamant dekövetkeztessék. És micsoda bizonytalanságot teremt ez a trón felés is, hol a követendő irányhoz ennek folytán alig lehetnek pozitív támpontok. Sajnos, ez az eset most a katonai nemzeti kérdések kapcsán alakult válságban. A szabadelvű párt egységes állásfoglalása tehát egy súlyos következtetés mulasztás helyrehozása volna és még kivezetőül szolgálhatna a válságból. Nem lévén *(Dedk-telintély)* pártvezér, kinek szellemébe egységesen beleolvad az ország többségének gondolkodása, az egységre más utat nem tudok, mint pártértekezleten a különféle töredékek nézeteinek kiegyenlítésével megállapítani, illetőleg elhatározni a pártunk, mint tettelemmel határozott egységes állásponatát. Még pedig két tekintetben. Az egyik, a katonai nemzeti kérdéssel illetőleg azok megoldására teljesen 67-es alapon, a mai követelményeknek gyakorlatilag legmegfelelőbb állásponatot megjelölni. Ezt célzom benyújtott javaslatommal. De nézetem szerint a másik tekintet kiegyeítése is az ország érdekében teküdnék, tudniillik, hogy ama többségben lévő országos szabadelvű párt az országgal és nemzeti alkotmányosságunkkal szemben való elsörendű súlyos kötelessége szerint elhatározza, hogy a parlamentáris baromóger állandó biztosítására — szólásszabadság tisztelote mellett — a rendelkezésére álló eszközökkel és a parlamentárizmus híveinek egyesítésével mindent elkövet, mindenkor különös súlyt helyezve a parlament költségvetés-alkotási kötelességére és első sorban ebből a szempontból való akarat-képességére.

Mindezt szükséges a pártértekezlet. Tudom, hogy elvarart képviselőtársaim közül sokan gondolkoznak így. Bár legölyné a cél a ma még fennálló tartózkodás és mellékkövetkeztésektől való rettégést. Ha a pártértekezlet lefolyása egyik-másik tekintetben némelyeknek agyalys is, szint-ugy az lehet soksáknak a szükségesége elől való kitérés.

Dr. Gorove László országgyűlési képviselő.

(A Wekerle-Apponyi-kombináció.)

A *Neues Wiener Tagblatt* holnapi száma — mint bécsi tudósítónk jelenti — A Wekerle-Apponyi-kombináció címmel cikket közöl, amely olyan magyar politikai tollából való, aki gróf Apponyi Albert környezetéhez tartozik. A cikk a többek közt a következőket tartalmazza:

A magyar válságról szóló hírek kedvezőle-nül hangzanak és sűrűn hallható mostanában az a vélemény, hogy a kibontakozás lehetetlen. Pedig azokban a politikai körökben, amelyekben nemcsak beszélnek politikáról, de tényleg csinálják a politikát, az a meggyőződés uralkodik, hogy az illetékes tényezők némi jóakarattal hamarosan s éppenséggel nem nagy nehézségek árán létrejöhet a megoldás. És itt ki kell emelni, hogy sem Wekerle, sem Apponyi nem gondol a kiegyezési javaslat módosítására, sőt egyenesen hangsúlyozták amaz előterjesztésekben, amelyekkel a király elé járultak, hogy a javaslat rendelkezéseit érinteni nem szabad. E két államférfi egyértelműleg törvényerőre emelendőnek tartja a Széll-Koerber kiegyezési javaslatát, ami pedig Wekerlét illeti, ő róla egész határozottsággal lehet állítani, hogy még csak nem is gondol a gazdasági különváltásra. A katonai követelések tekintetében az az álláspon-tjuk, hogy az 1867. évi XII. törvényeikk végrehajtandó, de annak keretein kívül első aspirációk nem számíthatnak érvényesülésre, a felségjogok pedig egyenesen minden diskusszió nélkül állanak. Ami a magyar nyelvnek a katonai büntető-eljárásban való érvényesülését illeti, e részben elég arra utalni, hogy maunaps is sűrűn előfordul, hogy az ilyen tárgyalások során a kérdésekre kizárólag magyar feleletet kap a bíróság s ennek megfelelőleg a kihallgatás is majdnem magyar nyelven történik.

Igen sokan vannak azok a magyar politikusok, akik a magyar nyelvnek a hadseregben való érvényesülését és erre való jogát kétségteleen tartják s ezekhez tartozik Wekerle és Apponyi is, de ők is azt vallják, hogy ennek megvalósítása nem történhet márol holnapra, vagy akár

rövid néhány év alatt. Ha az agiláció nem vert volna oly nagy hullámokat, akkor e kérdést, mint tárgyalant, ki is lehetett volna most küszöbölteni, de az államérfirnak számolnia kell a nép hangulatával. Ilyen körülmények közt tisztázni kell elvileg e kérdést, de a felségi jogok teljes megővésével. A tárgyi szempontok mellett ezúttal nagy szerep jutott a magyar válságban a személyes tekinteteknek is. A magyar kormánypartban ez idő szerint szó sem lehet egységről vagy lelkesedéssről. Így magyarázható meg az, hogy a tervezett konferencia sehogyssem akar nyíltabban történni. E részben csak akkor lehetne megállapodásra jutni, ha illetékes vezetők vennék a kezükbe ezt a dolgot; illetékes vezetők azonban csak azok lehetnének, akiket a korona a kormányra megbizna, illetőleg a kabinetalakítással megbizna, avagy felszólítana arra, hogy törekedjék a pártok közt egyöntetű megállapodást létrehozni. Akkor aztán meg lehetne tartani a szabadelvűpárt tanácskozását és a pártközi konferenciát is.

Vannak Wekerlén és Apponyin kívül más államférfiak is, akik képesek volnának a nagy feladattal megbirkózni, nem kell másokat említeni, mint Széllt, Csákyt és Andrást. Összegeve e fejtegetéseket, megállapíthatjuk, hogy a magyar válság megoldása aránylag könnyen menne, ha a szándékos és a véletlen félreértéseket az arra hivatalos iparkodónak kiküszöbölmi.

(A soproni zavargás.)

Sopronból táviratozzák: Sopron város közgyűlése által a Rákóczi-ünnep rendezésére kiküldött bizottság ma elhatározta, hogy a vasárnapi zavargások megismétlődéséért miatt az ünnepélyt zárt helyen fogja megtartani. Csakis a város díszközgyűlését, az irodalmi kör matinéját és a néppünnyély hangverseny-részt tartják meg, utóbbit is zárt helyen, a kaszinó nagyertermében. A bizottság ülésén a rendőrfőkapitány bejelentette, hogy a jövő vasárnapon, a tervezett Rákóczi-ünnep napján a katonaság, a ténnyarcsnok értesítése szerint, a lakosságban konszignálva lesz. Különben a katonaságnak a polgári elemmel való érintkezés már most szigorú ellenőrzés alatt áll. A lakosság főnökei tisztviselőket alatt vonulnak fel.

(Virilizmus az ex-leben.)

Nagy-Szöllősről táviratozzák: Ugoecsa vármegye igazoló választmánya ma ülést tartott, amelyen tárgyalás alá került az igazoló választmány elnökeinek, Horthynek az az indítvány, hogy a virilizmus névjegyzékét a jövő esztendőre állítsák össze. A választmány az elnök és jegyző kivételével egyhangulag elvetette az indítványt és kimondta, hogy a virilizmus névjegyzékét az ex-lex alatt nem állítja össze.

(A nemzeti követelések mellett.)

A vidéki szabadelvűpártok állásfoglalása mozgásba hozta Budapest székesfőváros szabadelvű lakosságát is.

Budapest székesfőváros valamennyi kerületében készül már a szabadelvűpárt arra, hogy a nemzeti küzdelem mellett nyilatkozzék. E mozgalomhoz csatlakozik az a másik, mely a főváros közgyűlését fogja megszólaltatni a nemzeti jogok mellett.

(A Kossuth-párt értekezlete.)

Mint értesülünk, a Kossuth-párt Budapestben idős tagjai felhívták a párt elnökségét, hogy a legközelebbi idő alatt hívja össze a pártot értekezletre. A sürgős összehívás okául a válság elhúzódását hozzák fel, de nagy kérdés, hogy a reichensau tanácskozások híre nem fogja-e más elhatározásra bírni az értekezlet összehívásának sürgetőit.

(A delegációk elmaradása.)

A krakói Glas Narodni azt a hírt bocsátja világra, hogy az idén nem ül össze a delegáció. Ennek okát abban látja e lengyel újság, hogy amint a tavasszal Goluchovski külügyminiszter, a balkáni eseményekre való tekintettel, nem tartotta kívánatosnak a delegációk ülésszét, éppen úgy most Párisban levő hadügyminiszter a katonáknak szolgálati idejükön túl való visszatartása folytán a nép körében észlelhető elégedetlenség miatt nem ajánlja a delegációk egybehívását.

(Jelentkezettek önként!)

Az osztrák hatóságok most abban az irányban buzgólkodnak, hogy a hadköteleseket önkéntes jelentkezésre bírják. Felhívásaikban hangsúlyozzák, hogy az önkéntes jelentkezések főlegessé tehetik a kizsárolgált katonák visszatartását.

Linsből telegrafálják, Ebenhock felső-ausztriai

tartományi főnök, aki egy körlevélben felszólította a hadköteleseket, hogy önként álljon sor alá, a hadügyminisztériumtól megleghangú köszönő levelet kapott.

Assig városának községtagcsa szintén felszólította az ifjúságot, hogy tekintse hasznos kötelezettségének az október elsajén való önkéntes bevonulását.

(Polónyi és Heger.)

Grából jelentik, hogy Polónyi Géza ismeretes leleplezésére vonatkozólag ma itt egy nyilatkozat jelent meg Heger Viktor volt képviselőtől, aki kijelenti, hogy ő volt az, aki annak idején Polónyi Gézával levélváltást kezdett és az ismeretes bécsi látogatásra meghívta. Tette ezt azért, mert ő a választmányban a personalio mellett tört lándzsát s néhány nappal azután Polónyi Géza heves beszédet mondott a magyar képviselőházban a kiegyezés megújítása ellen és Magyarország teljes függetlenítése oájából. Heger kijelenti, hogy ő erre levélben megbeszélésre kérte föl Polónyt aki nyomban távirattal tudatta érkezését. Heger néhány pártfelé értesítette Polónyi jöveteléről s kérte őket hogy vegyenek részt a bizalmas tanácskozáson. A német néppárt vezetőségének hivatalosan nem jelentette be a konferenciát. E részről nyolcan jelentek meg. Steinwender pedig az Imperialis-fogadókban társalgott Polónyival s mikor mások is csatlakoztak hozzájuk, annyira lefoglalta őt, hogy kivüle senki sem jutott szóhoz. Végül kijelenti Heger, hogy katonai kérdésekről, hadügyekről nem esett köztük szó.

KÜLFÖLD

Anglia kereskedelmi politikája. Az angol kabinet egyre tanácskozik a kereskedelmi politika ügyében, s mellesleg néhány másodrendű ügyben, minő az afrikai háborúról szóló bizottsági jelentés. Hír szerint meggyezésre jutott tegnap a kabinet az iránt, hogy a kereskedelmi politika kérdése egy királyi bizottság elé utalható.

A Standard úgy értesül, hogy a kormány azon határozata mellett marad meg, hogy nem változtatja meg a pénzügyi politikát, míg az országban nem történik folyamódás. A mostani parlamenti ülészek tartalma alatti hír szerint a miniszterek tevékenysége a vizsgálat eredményeinek fejtegetésére fog szeritkozni. Az híriik, hogy a kedvezményes tarifának a birodalmon belül való létesítését bizonytalan időre elhalasztják és ez a kormány összpolitikájának nem fogja alkotó részét tenni. Másrészt a kormány kész idegen hatalmakkal szemben, melyeknek vámtarifája határozatlan az angol kereskedelem megsemmisítésére vagy befolyásolásra irányul, megtorlási jogot igénybe venni. A Daily Telegraph jelenti, hogy a hír, miszerint a pénzügyi kérdés volt az egyetlen tárgy, melyre a kormány tanácskozása figyelmet fordított. Hír szerint végérvényes határozatot egyáltalán nem hoztak és a kérdést tovább tárgyalják.

Anarchia a szerb hadseregben. A niszti tisztek ügyében holnapra várják az ítéletet. Azt hiszik, hogy a belgrádi várba zárt tisztek mindegyike legalább is egyévi börtönt fog kapni, de a főigazgató, Novakovic századosot sokkal nagyobb büntetéssel sújtánák. Nem lehetetlen azonban, hogy a „korona” nyomban élni fog megkegyelmezési jogával.

A királynak az a kísérlete, hogy öcsését, Arzen herceget tábornokká és a szerb hadsereg főparancsnokává nevezze ki, hajdőrét szenvedett az öcsészekivők határozott ellentállásán, akik kijelentették, hogy nem engedhetik meg, hogy Arzen herceg, aki Oroszországban csak százados volt, Szerbiában tábornok és a hadsereg főparancsnoka legyen.

A vasárnapi meetingen bojkottált újságok, a Beogradzki Novini kivételével, tegnap megjelentek. Minthogy a népgyűlésen kimondták, hogy ezeket az újságokat senkinek sem szabad megvenni vagy olvasni, ennél fogva rendőrök kísérték az újságlárusítókat, hogy a terrorizmust megakadályozzák. Az összes újságok enyhébb hangon írnak.

Annak illusztrálásául, hogy Szerbiában teljes az anarchia, mind több és több részlet szivárogo ki. Több magasrangú tiszt állított bejelentette kilépését a hadseregből, de a lemondott tisztek nevei ismeretlenek, mert a hadvezetőség titkolja az esetet. A 7. gyalogezred aliszteji közt forrongás ütöti ki, melynek természetéről még nem érkeztek részletek. Az elégedetlenség már a legelkelőbb hivatalnoki körökre is kiterjed, mert Belgrádban minden valamirevaló állást a királygyilkosságban részesek és hivatkozottak. A hadtörvénysek két tagját, Rasics ezredes tüzérségi felügyelőt és Vlasic ezredesét, a hadügyminisztérium tüzérségi főnökét néhány nap előtt el-

mozdították állásuktól, mert a királygyilkosok ellenségeihez tartoznak. Helyükre Genkovics ezredes, a belgrádi gyalogandár főnökét és Panovic ezredes, a belgrádi lovassági hadosztály parancsnokát nevezték ki a hadtörvénysek tagjaivá, akiket a gyilkosság napján léptettek elő. A kormányzat gyeplőjét Masin és Genovics tartják kezükben.

Belgrád, szeptember 15.

A Velika Serbia közli, hogy újabb öcsészekivők fedeztek fel, amelynek az volt a célja, hogy a Nisben letartóztatott tiszteket kiszabadítsák és a királygyilkosokat elvezik a láb alá. Az öcsészekivők rendszerint Zimonyban találkoztak s a csinyi szombatra tervezték. A Duna mentén megkötötték az órjartokat.

Belgrád, szeptember 15.

(Hivatalos szerb forrásból.) A lapok jelentései, amelyek új öcsészekivők felfedezéséről és más helyi örségekben lévő tisztek letartóztatásáról szólnak, alapatlanok. A niszti 28 tiszat elfogatása óta a kormánynak nem volt semmiféle oka fellépni.

Örmények lázadása. Törökországnak Ázsiában is kezd gyűlni a baja. Ázsiai Törökországban, az örmények lakta vidékeken fegyveres örmény bandák kezdenek mutatkozni. Pétervári jelentések szerint Batum és a török határ között megsemmisítettek egy 42 főből álló örmény bandát, amelynek a stuttgarti polYTECHNIKUM egyik volt növendéke volt a vezére. A kerületi főnök lefoglalta a banda zászlaját, amelyen az a felírás van: *Hald vagy szabadság!* Lefoglalt továbbá 6000 patront, kész bombákat, fegyvereket és dinamitot. A banda — mint hiszik — a török határ átlépésével és kurd betörések provokálásával föl akarta idézni az örmény-kérdést az orosz határon. Ezen a nyomon most tovább kutatnak, vajjon nem ezt a mozgalmat illusztrálja-e a következő távirat?

Tiflis, szeptember 15.

E hó 11-én Karsban egy Tardejev nevű egyén lakásán robbanás történt, mely négy egyént, közöttük Tardajevet is, megölt. A rövid idő előtti Karsba érkezett Naohikian John nevű amerikai polgár súlyosan megsérült, de nemsokára meghalt. A robbanás alközeben történt, amikor Naohikian kénigranátokat tiltóit. A lakoson többek között 38 részből való kénigranátot, három gyaucsoot robbanó-higanyval és glicerinrel találtak.

A macedóniai forrongás.

Budapest, szeptember 15.

Mivel a macedonok garázdálkodását többé tűrni nem lehet, valószínű, hogy a közel jövőben döntő fordulat fog beállni Macedónia ügyében. A monarchia és Oroszország kormányai rájöttek, hogy hiábavaló volt minden reformtervezet, a reformokat nem lehet végrehajtani, ha pedig végrehajtják is, nem lesznek alkalmasnak a rend helyreállítására. Ennek következtében a bécsi és pétervári kormány, mint Bécsből jelentik, közös föllépésre szólítják föl a többi hatalmakat is. Ha sikerül ebben a tekintetben egyetértésre birni az európai hatalmakat, természetes, hogy az új akció nem fog véget érni azsal, hogy valami jegyzék adnak át a szultánnak, vagy hogy talán flottatüntétést rendeznek. Bizonyos, hogy sem a diplomáciai jogyéknek, sem a flottatüntetésnek nem lenne meg a kívánt hatása. Az európai hatalmak együttes föllépésének csak akkor lehetne gyakorlati eredménye, ha a közvetlenül érdekelt nagyhatalmak, Oroszországot és az osztrák-magyar monarchiát az európai hatalmak megbiznák Macedónia pacifikálásával, s ha a rend helyreállítása után Macedónia a portától független exekutív szervezetet kapna, éppen úgy, mint hat évvel ezelőtt Kréta szigete.

Az intervenciót illetőleg azonban a berlini nagykövetek más véleményen vannak, vagy pedig kerülük az alarmhíreket. Gryparis berlini görög követ sarrójarta a nagyköveteket, felhívta a figyelmüket arra, hogy a törökök a görög lakosságot is nyomorgatják, s megkérte őket, hogy intervenció esetén, ha Törökországot újra fölosztják, ne hagyják figyelmen kívül a görög nemzetiség történelmi és tényleges jogait. A nagykövetek biztosították Gryparis urat, hogy *jelentleg gondolni sem lehet intervencióra.*

A *Neus Freie Presse* londoni értesítése szerint az angol közepentengeri flottát Szalonikibe rendelték, még pedig a Konstantinápolyban lakó angol lakosság kérésére. Mozgósításról lévén szó, nem lehetetlen, hogy mi is mozgósítjuk haditengerészetünk egy részét. Monarchiánk és Oroszország kudarcot vallott eddigi akcióijával, a macedonok garázdálkodása a helyett, hogy megszűnt volna, még féktelenebbé vált, s már-már elkerülhetetlen az európai beavatkozás. A közös hadügyminisztérium hír szerint már minden előkészület megtett a hadtengerészet mozgósítására.

Triesziből táviratozzák nekünk, hogy a *Piccolo* című újságnak azt jelentik Pólából, hogy szombaton éjjel egészen váratlanul távirati rendelet jött Bécsből, hogy a *Habsburg, Árpád, Wien, Szigetvár, Panther és Magnet* hadihajók haladéktalanul készüljenek elindulásra. Közvetlenül rá lázas tevékenység kezdődött az arzenálban és az eleség-raktárakban és óriás mennyiségű lövészet szállították az említett hajókra, amelyek már vasárnap délután elindulásra készen állottak.

Közben, hogy ki ne jöjjünk az izgalmból, Bulgária állandóan háborúval fenyegetődik. Ebben a fenyegetésben a nyílt ellenségeskedés előhírnökét látják, noha török hivatalos körökben még ezidőszent nem várják a háboru megüzénését.

A *Köln, Ztg.* szófiai munkatársának egy nagyszámú bolgár katonatiszt azt mondta, hogy a határmenti bolgár lakosság annyira izgatott, hogy a bolgár kormány határozott békeszeretete mellett sem lesz a háboru elkerülhető.

Berlin, szeptember 15.

A *Lokalanzeiger* szerint a bolgár kormány a nagyhatalmakhoz azt a kérését intézte, hogy sürgősen lépjenek fel a bolgárok üldözése és megszárlása ellen, mert különben Bulgária kénytelen lesz cselekedni.

Bécs, szeptember 15.

A *Habsburg, Árpád, Wien, Szigetvár, Panther és Magnet* hadihajók, mint hivatalosan jelentik, nem mennek a török vizekre s a kapott utasítás nem függ össze a macedóniai eseményekkel.

HIREK

Budapest, szeptember 15.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Szeptember 15-ikén új előzetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előzetése ezen a napon lejárt, méltóztatásuk a megújításról idejkorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A német császár Baranyában. Mohácsról táviratozzák, hogy a német császár vadászatára igen szép idő jár. A császár este hét órákor tért haza a cserkészésből, ma reggel még nemis pirkadt, mikor cserkészni indult a karapancsai erdőbe. Kilenc órákor a császár a Duna partjára ért, s felszállt a *Sophia* hajóra, ahol átöltözött, s tizenkét óra után *Frigyes* királyi herceg társaságában megebédelt. A reggeli cserkészésnél a karapancsai vadászterületen rövid időközben egy-egy lövésre mindkét szer remekpéldányú 18-agancsost terített le a császár. Cserkészés után a császár *Frigyes* főherceg családjával sas-vadászatra indult. A futár, aki a berlini postával reggel érkezett, *Prokofjokon* a hajón kézbesítette a császár részére a berlini postát, mielőtt a császár Köriserdő felé indult. A sas-vadászat nem járt eredménnyel. Egy fa alatt a császár és Izabella főhercegnő sasra várakoztak, de ugrátszik, hogy a sasok a neszt észrevették és így lövésre nem nyílt alkalma a vadászársaság egyik tagjának sem. Estebéd után Izabella főhercegnő ünnepély rendezését vette terbe a császári vendég-tiszteletére. *Kupuzina* faluban, mely nek lakossága szerb nemzetiségű, husz párt válogatott össze a falu legszebb legényeiből és leányából és miáltal a császár részvétel a vadászakstályban tartott estében, a párok tánora állottak fel. *Monostorszegről* elhozatták a híres tamburásokat, a vadász-kastély alatt kigyulladtak a lampionok, majd a tánora felállított párok körül fáklyákat gyújtottak és szép népiünnepélyt rögöntöztek. Este 7 óra után nagy szélvihar kerekedett, melyet villámás és dörgés, majd eső követett és megzavarta a szép ünnepélyt. A sasvadászat után a császár ismét cserkészni indult a laskói révbe, de a cserkészés este eredménytelen maradt. Holnap kora reggel a császár ismét a laskói révben cserkészik, majd *Frigyes* főherceggel visszatér Karapancsára, ahol Izabella főhercegnő leányával csütörtökön viszonzozta a császár mai látogatását és résztvesznek a *Sophie* hajón adandó bucsuvaosorán, mely után a császárt Mohácsra kísérik. Mohácsról az elutazás este 10 órákor lesz. Hivatalos bucsuvisztelés nem lesz. Bécsből a császár egyenesen *Danubia* utazik.

A hírlapoknak az a közlése, hogy anarchisták vették útjukat Magyarország felé és hogy ennek következtében Baranya és Bács-Bodrog vármegyében a esendőrök létszáma kétszáz fővel szaporított, félhivatalos kommuniké szerint téves.

— A galicai hadgyakorlatok. *Chlopp*-ből táviratozzák: Ó felsége ma reggel 9 óra előtt *Ferenc Ferdinánd* főherceg kíséretében a hadgyakorlat színterére hajtatott. A mai ebédnél többek között gróf *Pojocky* helytartó is hivatalos.

— A német egyetemek és a nők. Amikor a tudományos pályákat, a felső iskolákat megnyitották a nők előtt, sokan aggodalmaskodtak azon, hogy vajjon ugy általánosságban üdvös lesz-e a reform, vagy nem. Abban nem kételkedett senki, hogy akadnak majd a nők sorában kiválóságok, akik joggal aspirálnak arra a munkakörre, amit a velük egyenlő kvalifikációval rendelkező férfi megkövetelhet magának, de ugy egészében nem tartották alkalmasnak arra a női nemet, hogy végigkudjze az egyetemi esztendőök fáradaimát s azután is megállja a helyét az életben. A nőnek más a fizikuma, azidegrete, kisebb a megállapodottsága, fejletlenebb az egyénisége, mint a férfinak tartani lehetett attól, hogy ebből az általánosságból is sokan török majd magukat a tudományos pályára. Telvő vágygyal és ambicióval, de a szükséges erő nélkül. A nőre nézve például mást jelent ugy általában a férfi, mint a férfire nézve a nő. A férfi nagy érzéseibe, például a szerelemben nem veszi bele az egyéniségét, a nő azonban éppen akkor válik igazán szerelme, amikor fölolvad a szerelemben. Biztosítva van-e tehát az erre a nőre bízott feladat. Aminek a betöltésére foljogositja a diplomája, s amelynek teljesítésére elégtelen az energiája és a megbízhatósága. — Erre a kérdésre az eddigi tapasztalat — ugrátszik — sok esetben felett nemmel. Nincs előtünk statisztikai kimutatás arról, hogy világszerte a felsőbb kiképzésben részesült nők közül hány százalék váltotta be a pályájához fűzött reményeket, s mennyi volt az, aki kompromittálta az ügyet, de arra valló jeleink vannak, hogy sokan lehettek olyanok, akik vagy nem adták meg, amit ígértek, vagy nem ígértek semmit az életnek magukra vállalt földadataiban. A szerint tudniillik, hogy kimentek-e már az életbe, vagy még a felsőiskola padjain ülnek. — Némely egyetemen tudniillik máris érteni kezdik a nagy reformot, amely megnyitotta a nők előtt is az univerzitás kapuit. Különösen Németországban, ahol nem valami nagy barátja a kisasszonyok egyetemi képzésének a császár se. Nagy oka van reá. Az egyetem polgárnői tudniillik valamennyien világfelforgatók. Korra szocialisták, hajlanak az anarchiára. Szóval a császár azt tartja, hogy csak legyen hosszú a haj és rövid az ész s egészséges német legénykéket szüljenek a német nő. Ami egyéb tennivaló van tudományban, hivatalban, katedrán, azt majd csak ellátják a férfiak. Ennek a felfogásnak megszólnak az egyetemek is s a strassburg egyetem már némely tárgyat hallgatást megiltotta a nőeknek. A würzburgi egyetemre pedig ezután már csak a rektor különös engedelmével iratkozhatik be női hallgató. S ha már megindult a reakció, nemsokára odáig juthatnak a német nők, hogy átjönnek hozzánk tanulni.

— A cári pár római útja. Pétervárról jelentik, hogy ott őrszolgálatot szerveztek a cári pár kíséretére a római útra. Ugy látszik, hogy az orosz hatóságok, akik a cári életének biztonságára külföldi utazása alkalmával gondot viselni tartoznak, nem biznak feltétlenül az olasz biztonsági intézkedésekben. Első sorban a testőrség harmino kozák tagja kíséri a cárt Rómába, akik a cári párt Rómában való kocsizásai alkalmával, továbbá Miklós cárt az orosz nagykövetség palotából a Vatikánba vált újában követni fogják és pedig ugy, hogy szorosan körülveszik a cári fogatot, ugy hogy valóságos falat alkotnak, mi a római lakosságnak alkalmat fog nyujtani arra, hogy ha magát a cári párt nem is, de a kozákok daliás alakjait festői jelmezeikben megláthassa. Másodsorban Párisból, Londonból és Berlinből az orosz titkos rendőrségnek csaknem összes ügynökeit Rómába dirigálták. Ezek tíz nappal a cári pár előtt fognak Rómába érkezni, hogy az esleges odaérkezés gyanus alakokat ártalmatlanná tegyék. Különös gondot fognak fordítani azoknak az utéknak a házaira, melyeken át a cári pár Rómába bevonul. Minthogy nincsen kizárva, hogy a cári pár Rómából egy napra Nápolyba is ellátogat, a cári pár biztonsága érdekében foganabha vett rendőri intézkedéseket Nápolyra is kiterjesztették. — Nápolyból sürgönyzik, hogy az ottani községtagas tegnapi ülésén a szocialisták nagy botrányt idéztek elő azzal, hogy a cári pár római látogatása ellen tiltakoztak.

— Egyházmegyei gyűlés. A békésbánai református egyházmegye közgyűlése ma kezdődött *Szegeden*. A mai gyűlésen többek közt elhatározták, hogy *Szabó János* volt esperesnek sirméletet álltanak. Holnap az egyházmegye ketteszása kerül ülése. A közgyűlés elnökei *Dombó János* esperes és *Hajnal István* főorvos.

— A travniki tűz és a statárium. Hivatalosan megcöfolják azt a hírt, hogy a travniki nagy tűzveszek szándékos gyújtogatásból keletkeztek s hogy ennek folytán ott kibírdették a rögöntölt biróságot. A vizsgálat ideriterte, hogy mind a két tűzveszt az illető háztulajdonosok gondotlansága okozta.

— Birtokvásárlás. *Igló*-ról jelentik: *Hohenlohe* herceg javirani nagybirtokos a szeptember első éjéig ezer holdat meghaladó kereszthalvi birtokot 400.000 koronáért megvásárolta.

— Az egyetem megnyitó-ünnepe. A budapesti tudományegyetemen ma tartották meg az iskoláév megnyitó-ünnepélyét, mely délelőtt tíz órákor ünnepélyes istentisztelettel kezdődött az egyetemi templomban. Míse után a tanári kar és az ifjuság az egyetem díszterembe vonult az ünnepélyes közlésre. Pontban 11 órákor jelent meg lelkes éljenzés között a díszlakomán az egyetem régi és új tanácsa. A régi tanács: *Ketty Károly* rektor, *Schwarz Gusztáv*, *Pauer Imre*, *Thanhoffer Lajos* és *Szekely István* dékának az emelvényen foglaltak helyet, megöttük az újak: *Heinrich Gusztáv*, az új rektor, *Balogh Jenő* jogkari, *Ballagi Aladár* bölcsészeti, *Thanhoffer Lajos* orvoskari és *Breznay Béla* hittudományi dékán. Mindenekelőtt a lelépő rektor tartotta meg beszámoló beszédét az egyetem multévi működéséről. Elsőbben az egyetem személyzetében beállott változásokról, a tanárokat ért kitüntetésekéről és megtartott ünnepségekről számolt be.

Ezekután — ugymond — örömmel emlékezem meg az egyetemi ifjuságról. A tanács, a tanári kar, magam mint rektor atyai szeretettel, feddő jószággal, megbecsolt szigorúval kísérte az ifjuság minden lépését, mely ha talán egyszer-kétszer ijtoni bevétől elragadtatva, it-ott túlzásokba is csapott, ha őszinte lelkesedésben nem is tudta a szabályokhoz való alkalmazkodás egyenes mértékét magának megszabni: szeretetünkre, támogatásunkra, atyai jóindulatunkra érdemesnek bizonyult. (Eljenzés.) Sok gondot okozott a tanácsnak ez esztendőben is a szegénysorsu hallgatók tándijelőzési ügye. Foglalkozott az egyetem adminisztrációját névtelenül végző tisztviselő karral, amely kötelességét az elmúlt esztendőben is hiven és pontosan teljesítette. Beszédét így végezte: Es most utolsó rektori kötelességemet teljesítem. Lett légyen bármily nehéz, terhes hivataloskodásom és díszes tisztem viselése, szeretettel gondolok mindig vissza a rektori székben eltöltött napokra. Tiszta öntudattal és nyugodt lelkiismerettel mondatom hogy legjobb tehetségem, legszeretetteljesebb buzgólkodásom, legönzetlenebb jóakaratom szerint végeztem, amit végezhettem, s fölülte boldog lennék, ha később, távolabb e helyettől, azt láthatnám hogy használtam valamit az egyetemnek, hogy tettem legalább egy olyan lépést, mely a fejlődés útján nyomot hagy maga után.

E szavak után a rektor s a tanács többi lelépő tagjai fölállottak helyükről s a méltóságban utódaik nyakába akasztották az egyetemi jelvényt. Háromszoros viharos éljenzés hangzott föl, mikor az új rektor s az új dékának elfoglalták helyeiket. *Heinrich Gusztáv* rektor, miután tanártársainak megköszönte, hogy őt bizalmukkal ily díszes helyre állították, az egyetemi szervezet és tanítás néhány aktuális kérdésével foglalkozott hivatalogló beszédében.

E kérdések közül különösen fontosnak tartja az egyetemi előadások látogatásának elhanyagolását. Nézete szerint nálunk minden oly rendelkezés, amely megszorítja az egyetem tanszabadságát, elvetendő, sőt korlátozni kellene minden beavatkozást, még a kormányt is, amely nem mindig egyetemi szempontok által vezérelteti magát. Az egyetemen mód, amelylyel a hallgatók tömegét az előadásokhoz lehet vonzani, a szemináriumok tartása. Minden hallgató oly szemináriumra iratkozhatik be, amelyhez legűbb kedvét és hajlandóságát érez s amit itt tanul, az többet ér sok tudományos könyvnl. Eppen ezért az a meggyöződése, hogy a szemináriumokat szaporítani kell minden fakultáson s ezzel fokozni az ifjuság fogékonyságát, érdeklődését, kedvét az egyes tudomány-szakok iránt.

Az előadást közbe-közbe is lelkesen tapsolták, végezetül pedig percekig éljenzették az új rektort. A beiktalás ünnepe ezzel véget ért.

— A FMKE közgyűlése. *Losonc*-ról táviratozzák: A FMKE közgyűlése lelkes hangulat mellett folyt ma le a városház díszterében. *Thuróczy Vilmos* elnök akadályoztatása miatt *Nógrádmegye* főispánja, *Török Zoltán* elnököt ki magasan szárnyaló beszéddel nyitotta meg a gyűlést. *Utána Nagy Mihály* nógárdi alispán üdvözölte az egyesületet, amely már harmadikban gyűlésezik a megyében.

Wagner Sándor polgármester a város közönsége nevében szívélyesen üdvözölte a jelenlevőket s azután a közgyűlés újból *Thuróczy Vilmos* cs. kir. kamarás választotta meg elnökül. Ugyvezető elnöklet lett dr. *Gyürky Géza* nyitramegyei főjegyző. Főtűtkárrá élet-hossziglan *Clair Vilmos* választották meg, aki eddigi munkássága során élénk tanúságot tett arról, hogy alapos tudással, fáradahtalan buzgószággal és hazafias készséggel segíti azt a nemes működet, amelyre az egyesület hivatott. *Clair Vilmos* ez új tisztsége megbecsülése a magyar sajtónak is, amelynek a Fmke főtűtkára hosszú időn át kiváló munkása volt. Tiszteletbeli elnökül megválasztották dr. *Kramolin*, Nyitra-megye főispánját és dr. *Fanc Imrét*, esztergomi főjegyzőt, tiszteletbeli elnökülé *Baross Jusztin* országgyűlési képviselőt. A közgyűlés előtt *Mezey Gyula* igazgató-főmérnök gyönyörű beszéd kíséretében az egyesület nevében megköszönte a honvédelemkét a gimnáziumi énekar és zenekar kísérete mellett. A közgyűlés után díszbéd volt, amelyen lelkesen ünnepelek az egyesület vezetőségét.

— A kivándorlás. *Turóc-Szent-Márton*-ból írják: Az Amerikába való kivándorlás láza egyre terjed, de mig eddig jobbára csak munkások, iparosok keresték fel a szerintük jobb hazát, most már az intelligens elemek is próbálnak szerencsét az új világban.

Tul a harmincöt napon. A Védőrendtartás szerint a honvédtartalékosok „legfőbb” harmincöt napi gyakorlatra lehet behívni. Bizony ez az öt hét is szörnyen koszvas, tesszem egy családfőre nézve, akinek asszonyról, egy sereg gyerekről kell gondoskodni s a mestersége olyan, hogy minden nap, amelyet nem a műhelyben tölt, csak rontja az üzletét. Most tartalékos honvédeknek olyan dolgáról értesülünk, amely valóságilag érthetőnek mutatkozik. A budapesti I. honvédtalálkozó rendezvénye és a szerinti visszatartotta mindazokat a tartalékosokat, akik a gyakorlat alatt megbelegedtek, s kórházba kerültek. Arról is van szó, hogy az ezredparancsnok és a dandárparancsnok közt nézeteltérés volt az esetre nézve. A dandárparancsnok ellenzte a tartalékosok benntartását, s törvénytelennek minősítette az eljárást. Az ezredparancsnok nem tájékozt, s a honvédelmi minisztériumhoz terjesztette elő az ügyet. A napok pedig a bevonulás közeledő idejének lejártá után mulnak, mulnak s a családok tartalékosok nem mehetnek haza. Soha még a honvédség fennállása óta harmincöt naposgyakorlati időre ilyen utánaosztály még nem történt. A honvédtalálkozó parancsnokok tisztában voltak azzal, hogy az előirt öt hét is elég súlyos volt, ez alatt az idő alatt s legtöbb tartalékos családja odahaza szűkölködik, sok tartalékos még az állását is elveszteti, s arra is volt már eset, hogy végzetesen eladósodik és tönkre megy. S minden humanitással ellenkezik, hogy ezeket a tartalékosokat egyszerűen a farszék gyakorlat idején szerzett betegségek miatt büntetik a szolgálat meghosszabbításával. Képtelenség. Az egyetlen dolog, amit most már ebben az ügyben tenni lehet, az, hogy a honvédelmiügyi miniszter küldje le a parancsnoksághoz sürgősen azt az intézkedését, hogy bocskássá haza rögtön azokat a bennfogott tartalékosokat.

A megdrágult hus. A hus megdrágulásának ügyéről, melylyel különben legutóbb a hatóság is foglalkozott, most egy terjedelmes nyilatkozatot bocsátott közbe a budapesti mézszárosok értekezletének elnöksége. (Miféle testület ez?) A nyilatkozatban számos okkal iparkodnak támogatni a mézszárosok eljárásukat. Hivatkoznak a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara 1902. évi jelentésére, mely statisztikai adatok alapján mutatja ki, hogy a szarvasmarha árak a leloyolt évtől 6-8 százalékkal drágultak. A vásárlási igazgató újabb jelentése szerint ez a drágulás újra növekedett, úgy, hogy most az élő súlynál métermásánként négy korona hatvan fillért tesz ki. Ennek ellenére a hus ára már tíz év óta nemhogy emelkedett volna, de sőt a szabad verseny folytán egyre alább szállott. Ezek folytán a mézszárosok anyagi helyzete súlyosbodott, de még ez sem kedvenlített el őket, sőt új hazafias feladatot tűztek ki maguknak: a hizott bécsi hus kiszorítását. Az sikerült is nekik; a közönség méltányolta a törekvést és szívesen fizet valamivel többet a hizott magyar husért, mert tudja jól, — mondja mókázva a nyilatkozat, — hogy olcsó husnak a leve. Azok, akik ezt nem látják be s mindenáron olcsó hus akarnak, kénytelenek a silány szerb marha husával beérni. Remélik, hogy a közönség méltányolja ez okokat és nem fogja a mézszárosokat arra kényszeríteni, hogy olcsó tehén- és szerb marhahúst áruljanak. Csodálkozom azon, hogy most, mikor a megélhetés oly nehéz, mikor jövedelmük nagyrészt adóba s illetményekbe fizetik el, nem méltányolja a közönség a mézszárosok szerény megélhetési törekvéseit. Ez a nyilatkozat bizony róppant számalmas védekezés, szinte azt se tudja az ember, hogy hol a komolyság és hol a tréfa benne. Mivelhogy a derék mézszárosoknak a szomorú drágaság közepette még tréfáló kedvük is van. Hadd sirjon a fogyasztó...

Orvosi hír. Értesítjük olvasóinkat, hogy a közismert fővárosi orvos és vérgyógyítási győztes megalapítója, dr. Kovács J., külföldi utjáról visszatért és rendelő-intézetében (Váci-körút 18.) újból fogad betegek.

A rövidzárlat. Az Országos Iparégyesület összes szakosztályainak ma este lovar Falk Zsigmond elnöke alatt tartott ülésén Fodor István, a budapesti általános villamosági részvénytársaság igazgatója tartott felolvasást rövidzárlatról és villamos vezetékekről. Az előadó azt fejtegette, hogy rövidzárlat miképpen keletkezik két drót között s kimutatta, hogy ilyen rövidzárlatnak oka, egyes véletleneket kivéve, vagy az elektromos anyagban vagy az elektromos berendezés felületén kivételében keresendő. A nagy tesszéssel fogadott érdekes előadás mindvégig lekötötte a hallgatóság figyelmét.

A szőlői kiállítás. A szőlői iparkiallítás ma ünnepélyesen bezárták. Az eredmény minden várakozást felülhaladott. 60.000 látogatónál többen tekintették meg a kiállítást.

Tűzkatasztrófa emberáldozatokkal. Krisztnáiban egy nagy német emberáldozatos épületben ma délelőtt tűz ütött ki, amely nagy gyorsasággal terjedt. Több ember odaégett. Délután négy óráig holttesteket találtak. Három ember még hiányzik.

As egyetemi tüntetések. As egyetemi ifjúság — mint már jelentettük — az új tanév beálltával újra politikai természetű tüntetésekre készült. Ma délután 6 órára Hoffmann Ottó gyűlést hívott egybe az egyetem alulájába. A gyűlést bejelentette a rektorunk s bár azt mondta, hogy a Deák-ünnepély előkészületeit akarják megbeszélni, a rektor még nem adta meg az engedélyt a gyűlés megtartására. E helyett azonban kijelentette, hogy a legszigorúbban jár el a tüntetések szervezői ellen. A rektor az egyetem fekete táblájára a következő rendeletet függesztette ki:

Tudomásomra jutott, hogy az egyetemi polgárság egy része az egyetemi élet szabadságának féltremegő árszállásáért ismét politikai jellegű gyűlésekben szándékozik résztvenni. Indítatva érem magamat annak a hangsúlyozására, hogy szabályaink értelmében az Alma Mater polgári semmi néven nevezendő nyilvános tüntetésben, politikai jellegű demonstrációban, gyűlésben részi nem vehetnek sem az egyetem falain belül, sem pedig azon kívül. A tilalom ellen vétők a legszigorúbb fegyelmi megtorlásra tarthatnak számot.

Budapest, 1903. szeptember 14-én.

A kir. m. tud. egyetem rektora: Heinrich Gusztáv s. k. miniszteri tanácsos.

A rendelet dacára is mintegy 80-100 egyetemi hallgató jelent meg este hat óra tájban az Egyetem előtt, az aula kapuit azonban zárva találták. Egy ideig tanácsállás álltak ott, majd megjelent közöttük Hoffmann Ottó és elmondta, hogy a rektor a gyűlést megtartását nem engedte meg. Kijelentette azonban, hogy az i. j. us. az h. ó 19-ikén délután 3 órakor az Egyetem-téről testileg kivonul a keresési temetőbe Kossuth Lajos sírházhoz s ennek a felvonulásnak keretében fogja politikai nézetét nyilvánítani. A kis csoport ezután sétára indult a Kossuth Lajos-utóba, rendezvarás azonban nem fordult elő.

Munkásvédelem Oroszországban. Oroszországban a legutóbbi időben merénylettel ölték meg néhány magasrangú katonatisztet, minisztert és egy kormányzózt. A merénylők legelőbbnyire a forradalmi szocialista párt tagjai sorából kerültek ki. Ez gondolkozóra ejtette a kormányzókat s ami e nélkül soha meg nem történt volna, hirtelen hozzáfogtak egy munkásvédelmi törvény megszerkesztéséhez. Ezzel akarják lekenyerezni a szocialistákat. A törvény — a kiszárgott hírek szerint — alapos és igazán humánus munka, alkalmas arra, hogy ezután a gyárak jobban vigyázzanak munkásaik testi épségére és életére, mint eddig. A törvény az olyan munkás családjának, aki munkaközben életét veszítette, háromszáz rubel évi segítését biztosít, természetesen a munkaadó terhére. Ha pedig az illető család valami vállalkozásba akar kezdeni, az ennek megfelelő tőkét kapja. Érdekes az is, hogy a törvény gondoskodik a magánbiztosítólóról is ebben a keretben. Tudniillik munkásnak tekintik s a törvény rendelkezéseinek jóvoltában részesíti az olyan magánbiztosítólóról is, akiknek ezerötven rubelnél nincs nagyobb fizetése.

Gavro Virginia tolvajai. Turin közelében, Casalmorferatoban még március 23-ikén történt, hogy Gavro Virginiát, egy duszagdag hajórepész övegyét a villájában kirabolták. Reggelre tűzmentes vasszekrényét tárva-nyitva találta, s csak egy főkja maradt zárra, ahol néhány ezer lirányi készpénze volt. A vasszekrény föl sem volt törve, hanem a tolvajok nyilván megtalálták a lakásban a kulcsát. Az övegy idegláza esett arra a rémes gondolatra, hogy meg is gyilkolták volna. A lopás egy földszinti szobában történt, a megfelelő emeleti alvó szobában pedig az övegy aludt. A tolvajok meglehetősen csöndben, a villa hátsó ajtaján férköztek be, s nem bántották az asztal-földet sem, amelyben szintén volt néhány ezer lira készpénz. Gavro Virginia nyilván nem tudott mit csinálni a pénzzel, annyit volt neki. Hiányzott azonban a vasszekrényből három millió lirányi értékpapír, amelynek azólia nyoma veszett, mert az övegy nem volt elég óvatos s nem jegyezte fel a számukat. A tolvajok három narancsot és egy kilogramm sajtot is elemelek. A tolvajokat végre elfogták három rovtu multu ember személyében, a negyedikük, Accattinonak sikerült Svájcba szökni, míg Vergano, Musso és Cantatore vizsgálói fogságban várják a végtárgyalást, s közben makacsul tagadnak. Tulajdonképpen bizonyították is ellenük, s csupán azt tudják rájuk bizonyítani, hogy a betörést megelőző éjjel négyen együtt ültek a casalmorferatói korcsmában, s hogy Mussonal olyan rézzel kiveret bórindót találtak, amely azelőtt az övegy tulajdonában volt. Gyanus még az, hogy a szökövény Accattinó, akinek sehogysém tudnak a nyomába jutni, a fia útján sűrűn ad el az utóbbi időben Svájcban olasz állampapírokat. Szóval ezt a két embert kell elfogni, de a svájci rendőrség eddig csak óriás buzgalommal kutat utánuk. Végtárgyalásról pedig nem lehet szó, mert a három másik tolvajt bizonyították hiánya miatt esetleg föl kellene menteni.

Adakozás. Az Elemér-utcai szegény család részére Névtelen 2 koronát küldött. Az összeget rendeltetés helyére juttatjuk.

A halál toalettjei. A törvényszéki orvostani intézetben időnként összegyűl egy csomó lim-lom, amelyen licitáción adnak tul. Nem azért, mintha valami jelentős értéke lenne, hanem mert mégis megterül valami a krajezárókból azoknak a forintoknak a fizetésére, amiket a temetésekért kifizet az intézet. Ez az üllői-úti rideg, piros téglából épült ház az, amelybe beszállítják az öngyilkosokat. Legnagyobb részüket a nyomorúság kergette a halálba, hát még akkor se ért pénzt a rajtavaló rongy, amikor viselte. Azután még kevésbé. Némely kabát mellén vörös, rozsdás folt egy kis lyuk körül, amelyen át behatolt a testbe a revolvergolyó, a másik öltözet, talán asszonyi kötötök, hetekig fekdül a Duna mélyén az iszapban, míg végre fölkerült a víz színére s eljutott az üllői-úti házba. A halottak legnagyobb része ingyenes temetést kap. Az pedig csöppet se díszes, sőt bántóan fekete. Gyaluitalan koporsóban nyargalva viszi ki a kocsi a valahol messze nagyony siratotat a temetőnek abba a megbélyegzett részébe, amiért nem jár fizetés — s a ruha ott marad zálogban. Lehúzzák róla az értéket, hogy az állam kevesebbet fizessen rá az intézetre. Pedig hát ezeknek a szerencsétleneknek szép temetés, harang, bucsuzatott kellene, hogy kijárjon. Az 6 önkéntes haláluk nélkül kevés halott emberanyag állana az intézet rendelkezésére. Olyan kevés, hogy talán lehetetlené válnék az orvospkézés. Ezeknek a szerencsétleneknek halálát tartozunk. A lim-lom legközelebbi árverése különben holnapután reggel, kilenckor lesz a főkapitányság épületében.

A Párisi Áruház katasztrófája. A fővárosi tanács — mint említettük — a Párisi Áruház katasztrófája alkalmából utasította a kerületi előjárásokat, hogy az áruházakat és nagyobb raktárhelyiségeket tűzrendészeti szempontból vizsgálják meg. Az eddig megejtett vizsgálatból kifolyólag már is többrendbeli vitás ügy keletkezett a hatóság és háziurak között. A magánépítési bizottság Kuv Gyula tanácsnok elnökségével tegnapi ülését tartott, amelyen ezen vitás kérdéseket tárgyalták meg. A kérdéshez hozzászóltak Ziegler, Kauer, Steinhart és Wellisch műépítésszek, Szabó József mérnök és Devecsi műszaki tanácsos. A vita folyamán erre az elvi megállapodásra jutottak, hogy a szobán forgó ügyekben, a magán és tűzrendészeti érdekek megóvhatása szempontból esetről-esetre helyszíni szemlét tartanak.

München városá sítáratban kérte a főváros, hogy küldje meg a Párisi Áruház épületeinek a tervrajzát, a tűz leírását s a tűznél szerzett tapasztalatokat. A mérnöki hivatal most teljesítette a kérelmet. Megküldte a kért rajzokat s a tapasztalatokat a következőkben mondja el: A tűz hirtelen és nagy elterjedésének az volt az oka, hogy a földszinti üzletet a mennyezet eltávolításával kapcsolták össze az emeleti üzlettel s hogy a kapubejárat választófalát is eltávolították, noha egyikre sem volt engedelmük. Az udvart a második emeletig befőtötték s a fölépsőt úgy körülzárták, hogy azt néhány perccel a tűz kiütése után már nem lehetett használni. A ház homlokzatán a második emeletig voltak fölépítve a kirakat-szekerények s a kirakatok belülről voltak megvilágítva, úgy, hogy a tűz valamennyi kirakabban csaknem egy időben ütött ki. Azt javasolja a mérnöki hivatal a münchenieknek, hogy abban az épületben, amelyben áruház és lakás van, a lakóknak külön fölépsőt s külön kaput kell építeni. Áruházakban a kirakatok belső világítását nem szabad megkenni.

A nagy katasztrófia tizenharmadik áldozatát, Reichner Simont ma délelőtt temették el az új zsidó temető halottasházából. A temetésen nagy résztvevő közönség vett részt s a főváros is elküldötte képviselőjét, dr. Rényi Dezső főjegyzőt, aki a város részéről gyönyörű dabérkoszorút tett le a katasztrófia szerencsétlen áldozatának koporsójára. Az elhunyt főnökeket az idősebb főnök fia, Golubberger Jenő képviselte. Megjelentek továbbá a fővárosi kereskedők betegségit egyesületének vezetői is és az elhunyt rokonsága. A temetést az izraelita hitközség rendezte. A szertartás a temető halottasházában d. e. tíz órakor kezdődött az énekar énekével, majd dr. Weissburg Gyula rabb megfogó beszéde következett. Azután a menet megindult a sírhelyhez, amelyet a katasztrófia hét egymás mellett eltemetett áldozatának sírja mellett ástak. Ott Weiss Ármin és Róssa Tivadár, a Párisi Nagy Áruház alkalmazottjai nevében bucsuztatták a halottat, mire a gyászkar éneke és dr. Weissburg imája után a sírt elhantolták.

Orvosi rendelés. Dr. Tuszkai Ödön nőorvos, ki nyáron át Marienbadban mint szakorvos működött, megérkezett és fővárosi gyakorlatát megkezdte.

Megdrült rendőrelőnök. Breuer József rendőrelőnök, aki a főkapitányság börtöneinek a második kulcsára volt, tegnapi hírtelen megdrült. Levette a cipőit, piszkos rendőrubonyt vett magára és kiült az Akadémia elé koldolni. Aki nem adott neki pénzt, azt leszidta. Végül is nagy botrány kerekedett viselkedéséből és a szerencsétlen be kellett szállítani a lipótmezei tébolydába.

— **Ajánok a kassai múzeumnak.** Gróf Andrássy Dénes, a jótékony-ságáról ismert főúr értékes műtárgyakat ajándékozott ismét a kassai múzeumnak. A harmadikszázra rugó műtárgy között vannak antik római érmék Adamtól, Versobuurtól és Bentsótól származó olajfestmények. régi meissenai, bécsi és berlini porcellánok, holicsi s egyéb magyar tájanszok, üveg-édfények s egy egész sorozat Wedgewood-édfény a híres angol gyár virágzásának idejéből. A nagybecsű műtárgyakat Mihálik József miniszteri biztos, Sulyovszky István királyi tanácsos, uradalmi igazgató utján személyesen vette át Krasznahorva-Váraján és a gróf borszeréti kastélyában és szállította be a múzeumba, ahol most foglalokoznak azoknak kiállításával.

— **A Margitszigetiről.** A Margitsziget egész télen nyitva marad, nagy öröme azoknak, akik kies szépségeit oly nagyon szeretik. A székön különbözően még most sem lankad s még egyre érkeznek vendégek a világ minden tájáról a szigetre, melyet — mióta a kis hid megnyitott — a budapesti közönség is aránytalanul jobban látogat, mint azelőtt. Április 15-ike óta majdnem háromszázszor vendége volt a szigetnek. Azoknak az előkelő vendégeknek nagyrésze, kik ott töltötték a nyarat, még mindig a szigeten üdül s gyönyörködik az őszi hervadás pompájában, mely itt százszor szebb és poétikusabb mint bárhol egyebütt.

— **A jószívű konzul.** Hogy nemcsak nálunk, hanem a forrongó Macedóniában is spekulálnak az emberek jó szívére, azt lényesen bizonyítja Sh... nek, az úszkúbi vicekonzulnak esete. A derék angol más egyéb jeles tulajdonságai mellett különösen jó szívéből volt nevezetes. Így történt, hogy egy vasárnapi napon hét macedóniai asszony jelent meg lakásán, akiknek mindegyike egy csomó gyermeket hozott magával. Az asszonyok keserves jajgatással panaszolták, hogy férjeiket megölték a törökök és így egy kis segítségért esengenek. A konzul mindegyiknek öt piastert adott át. Minthogy az ügylet ilyen jól bonyolódott le, másnap megint egy sűrű özvegy kopogtatott be a diplomatánál. Karján kisdedet tartott és másik kezével egy csomagot tett le az asztalra. Férjét — ugymond — meggyilkolták a törökök, úgy, hogy most gyermekével együtt az éhséhal fenyegeti. Ajánlása bizonyítására a csomagra mutatott, mely férjének csontjait rejtegeti. A konzul megborodva nyúlt zsebébe, hogy egy medsidjé (20 piastert) adjon át az asszonynak, amikor váratlanul egy W. nevű német kereskedő, a konzul régi barátja, lépett be a szobába. Az angol meghatva mondja neki: „Nézzé csak, kedves barátom, ez a szegény asszony meggyilkolt férjének csontjait hozza magával! Ezeknek az állapotoknak mindenáron véget kell vetni.” A német az asztalhoz lép és megnézi a csontokat. Arcán a legnagyobb ámulat tükröződik, végre a következő kijelentéssel lép a konzult: „Embercsontot nem nagyon sokat látam még, de ezek itt kétségtelenül számarcsontok. Hogy a derék asszony férje ne lett volna számar, azt nem merném határozottan állítani, de hogy ezek a csontok nem az övéi, arra megesküszöm.” A konzul jó ember volt ugyan, de erre a kijelentésre mégis csak elvesztette türelmét. A bánatos asszonyt kidobta, a medsidjé ellenben újra zsebébe tette.

— **Hassaság.** Dr. Krémer Miksa eljegyezte Budapest Kluger Jeny kisasszonyt, Kluger Henriknek, a Bihari Erdőipar R.-T. igazgatójának leányát.

— **Rablók a battányi kastélyban.** Battány községben tegnaptól mára virradó éjtel két álarcos rabló tört be báró Sennyei Pánu battányi kastélyába. Mikor a szobák ajtóit feszegették, a bárónő inasának személyében ellentállásra találtak, de a rablók egyike egy lövéssel leterítette. A lövés zajára báró Sennyeiné és Mici leánya is lejárt. A bárónő leánya a legkritikusabb pillanatban éppen akkor menekült ki, mikor a rablók hálósobájába rontottak. A lövés saja és a kastélyból menekülőkhöz javszekelésére több embert felriasztott, ami megzavarta a rablók véres munkáját. Pénzt nem vittek magukkal. Az eset híre gyorsan terjedt el a községben s kevéssel a kastélyba való betörés után az egész falu talpon volt, de akkorára már a rablók nyoma veszett. Az összes csendőrséget mozgósították a rablógyilkosok nyomozására.

— **Nyilatkozat** Felkértünk az alábbi nyilatkozat közlésére: Alólírott, mint az *Országos Sajtóiroda* című köznyomatot újságunk folyó évi július 14-től szeptember 12-ig főszerkesztője, köztudomásra hozom, hogy nevezett köznyomatot mindennemű öszkekötéstét megskatítottam s nevezett e lap által, bármely vonatkozásban való felhasználása ellen a leghatározottabban tiltakozom. *Ladapest, 1903. szeptember 15. Szalay Károly, főigazgatói tanár.*

— **Szelsőségek.** Mi már előszedtük a vastagabb ruhánkat s a felöltőinket. Nekünk már eljött az őszi, a szeles, esős, kellemetlen őszi. Annál jobban csodálkozunk egy *ujvárosi* távirati jelentésen, amely azt üzengette, hogy ott a roppant nagy hőség miatt beszüntették az elemi iskolák délutáni előadásait. — Győről viszont azt jelentik, hogy ma reggel 3 órakor a városban és környékén gámboltozás nagysága jég esett és a szőlőkben nagy kárt tett.

— **Szórakozás a fegyházban.** Egy Sanderson nevű amerikai lelkész, aki hosszabb ideig a híres Sing-Sing fegyházban káplánoskodott, érdekes könyvecskében írja le, hogy az ottani magánzárkákba bezárt halálraítelt gonosztévők mivel töltik idejüket. Egy Lorenzo Priori nevű hevesvéru olasz például egész napon át rajzolgatott, papirlegyeket készített és ha ezt is meguntta, egereket fogdosott össze, amelyeket egy kis szivardobozba zárt be és miután megszárdult, mindenféle ügyeskedésekre tanította. Az apró foglyok Priori kinyitott újján erőművészekként tornáztak. Ha Priorit, aki győgszeres volt, megakadályozták volna, hogy figyelmes ezekre a kis trófikra fordítsa, akkor, heves vérmérsékleténél fogva, ápolói nagyon nehezen boldogultak volna vele. Főkézeiben temperamentuma különösen leveleiben tört ki és akkor, ha felesége látogatta meg, minthogy mindig azt állította, hogy a gyilkosságát, amelylyel vádolták, felesége fivére követte el. Am a lelkész iránt mindig rendkívül udvarias volt. Egy napon, mikor a fogház könyveinek egyikében az égről, tisztító-tűzről és pokolról olvasott Sandertonnak papirdarabot adott át, amelyre a három fogalomról a maga nézetét írta le. A papirlapon ez állott: „Az égben vagy paradicsomban az ember van, aki a komor fegházfalakon kívül élvezi a szabadságot. A tisztító-tűzzel az ismerkedik meg, aki valami ostobaságért két-három évre a Sing-Singbe jut. A pokolban pedig az a boldogtalan szenved, aki a siralomházban várja azt a pillanatot, mikor a villanyösszékre ültetik.”

Egy másik: Seppi Zachello nevű olasznak egészen más volt a véleménye. A törpe természetű gonosztévő egyáltalában nem fogta fel sorsát tragikusán. Kerek, jól táplált arcáról csak úgy sugárzott az öröm. Aki látta, azt hibelté, hogy valami nagy boldogság vár rá, nem pedig a kivégzés, Imakönyvtől és pipájától egy pillanatra sem vált el. Hogy milyen lelkiismeretes teljesíti a furcsa emberke vallási kötelességeit, a legeklatánsabbul anadrágja bizonyította, mely a térdein egészen lyukas volt. A legmogoróbb fegházor is mosolygott, ha a vidám emberkét meglátta. Mintha aranyos napsugár tévedt volna Zachelloval a komor épületbe. Ha megengedték neki, hogy a fagas tornác-mozogjon kisse, akkor hengerbuckázva sietett rajta végig, a kezén járt és pihenőül a fejetejére állott. Ebben a pozícióban rendszeren fogai közé dugta a pppját és derült jó kedvel póffélt.

Válóságos könyvmoly híret szerezte meg magának egy Fritz Mayer nevű, német születésű gonosztévő. Ez a derék férfiú leölte a rendőrt, ki a templompersely feltörésén kaptá rajta. Halálra ítélték, de ügye olyan soká húzódtott, hogy a hivatalnokok azt hitték, hogy a törvénykezés megfelekezett a deink vensről. Fritz Mayer egy cseppet sem vette ezt a feledékenységét a szívére, hanem miután leküzdötte az első ítélet kellette kellemetlen benyomást, nekilátott a fegház-könyvtár német könyveinek olvasásához. El is olvasta mind a kétszáznegyven kötetet és éppen előlőrl akarta kezdeni, midőn 1900. május 2-ikán, két és félévi kellemes szórakozás után, kibírdették előtte, hogy üttött az utolsó órája.

Fekete halálraítelttel is megismerkedett Sanderson, míg Sing-Singben működött. Benjamin Pugh nevű négerben sok volt a humor és minden dolgot kedélyes oldaláról fogott fel. Mikor a fegházba szállították, derült arccal jegyezte meg: „Igazán furcsa, először a könyvvezető interjúval meg aztán a doktor, végül a káplán. Hát ki van még hátra?” „A sirásó”, — felelték neki, de anélkül, hogy ez a megjegyzés elrontotta volna jókedvét. Minden látogatójával tréfálkozott és ha egyedül maradt, valamely ismert kék-vók melódiához eredeti négerdalokat költött.

Egy Zgouraz nevű görög halálraítelt hagymákat ültetett, míg más két delinkvens, kiknek zarkái egymás mellett voltak, egyre azon törte fejét, hogy hogyan jászhatnának sakkot. Végre megtalálák a módját. Mindegyikük papírra rajzolta a sakktable mezőit és megszámozta. Aztán kenyréből sakkfigurákat gyurtak. Mindegyik maga elé helyezte a táblát és ha mozdult valamely figurával, átkidáltotta társának a figura nevét és a mező számát, amelyre helyezte. Ez a kisse komplikált sakkjáték nemcsak őket, de a többi zarkák lakóit is szórakoztatta. Mert a zarkák elválasztó falai nem kőből, hanem sűrű vasrostlyéből készítették, úgy, hogy a fegházor egyszerű végigtekinthet valamennyin. A zarkák előtt néhány lányira még magas drótfal húzódik tova, mely a látogatók számára a határt jelzi. Közébb még az elítelt felesége sem léphet, úgy, hogy ez is csak kálta, több tanu előtt adhat neki valamit tudtára.

— **Iskolai ünnepek.** Szép ünneppézzel nyitotta meg ma dr. Farkas Gyuláné nagykorona-utcai elemi fia- és leányiskoláját. Az igazgatónő megnyitó beszédet mondott a másfél száz tanulóhoz s a szülőkhöz; majd Barlóczy Angéla tanárnő imája után kiosztották a tenreudét. Dr. Farkasné ezután mesét mondott az apróságoknak.

— **A bukott leány merénylete.** M. hajnalban egy bukott leány gyilkos merényletet követett el a kedvese ellen, aki ki akarta menteni a bűnös életből. *Jahn* Máriának hívják a leányt, kedvesét pedig *Nyári* Sándornak. Mindketten Verőceiről valók. Szerelmük meg onnan datálódik, ahol egyútt jászották át gyémekéveiket. Mikor azután felöltöttek, Nyárit katonának vitték a leány pedig a fővárosba jött s itt beállott szobaleánynak. Évekig nem is hallották egymásról semmit. A mult estendő augusztus havában azután a véletlen ismét összehozta a gyermekkori pártásokát. A leány elegánsan ki volt öltözödve; alig ismert rá Nyári, az állás nélküli lakatoslegény.

— **Hogy kerültsz ide Mari? —** kérdezte a szép leányt a legény. A leány elpirult és zavarian válaszolt:

— **Kaszirón vagyok egy éjjeli kávéházban.**

Elbeszélgetek a mult időkről s fölérdt régi szerelmük egymás iránt. Néhány héttel később közönsen lakást béreltek a Bajnok-utca 11. számú házban, ahonnan a leány esténként elment, mint mondá, az éjjeli kávéházba. Nyári csakhamar gyanusnak találta a leány életét és egy alkalommal megleste s megtudta a valóságot. Nagyon elkeserítette a fölfedezés, szemrehányást is tett a leánynak, hogy rászédte. De annyira megszerette kedvesét, hogy hajlandó lett volna megbecsülni neki, ha felesége lesz. A leány azonban nem fogadta el az ajánlatot:

— **Ha a feleséged lennék, újra szegényes lakásba kellene költözöm, pedig már megszoktam a jó módot. Éppen azért nem is leszek a feleséged, hanem ha akarod, együtt élhetünk tovább is, mert nagyon szeretlek.**

A leány többször is megpróbálta, hogy jó utra terelje az elvédt leányt, de ez nem sikerült. Végre tegnap este kijelentette, hogy nem marad tovább vele együtt. Összedette holmiját, besomagolta s azután lefeküdt azzal, hogy ma reggel elköltözik. A leány hiába kérlette Nyárit, ez hajthatatlan maradt. Nem is ment el hazulról egész éjjel, hanem siva járt-kelet a szobában. Nyári nem is vigasztalta, hanem nyugodtan aludt. Hajnalban a leány fölírta Nyárit álmából:

— **Fordulj csak felém!**

A leány megfordult, s ugyanabban a pillanatban a leány revolverrel ráölt. A golyó tüdőjén találta Nyárit. A leány az ágyból kiugrott, rávetette magát a lányra, s kiakarta csavarni a kezéből a revolvért. A kétségbeesett leány paprikát szórt Nyári szemébe.

A nagy dulakodásban a revolver kétszer is elsült, s egyik golyó a leány tenyerét furta át, a másik pedig a combját érte. Végre Nyárinak sikerült kicsavarni a revolvért a leány kezéből s rendőrt hívott, aki a leányt letartóztatta. Előbb azonban a leány tehetetlen dühében darabokra törte a szobában lévő butort, összezúzta a tükröt s összetépte ruháit. Amikor már beézte romboló munkáját, a rendőrl elé állott:

— **Most már besukhatnak!**

A rendőrség a leányt, akinek sérülése jelentéktelen, letartóztatta. Nyárit, akinek sebe veszedelmesebb, a Rókus-kórházban ápolják.

— **Felolvasás a szőlőiről.** A Bartos-féle lipótvárosi iskolában a tegnapi megnyitó ünneppézz alkalomával *Wilhelm Francois* fővárosi tanító a szőlőoktatás lelkes híve felolvasást tartott a szőlőiről. Az intézésben, amely a szőlő-oktatást is fölveszi tárgyai közé, az alkalommal előkelő hallgatóság gyűlt össze, amely nagy figyelemmel és tisztelemmel hallgatta az előadást.

— **A vallás.** Poroszországban, *Birkwitz*ben, Drezda közelében, *Ephraim* Emánuel földbírtokost községi előjárónak választották meg, a polgármester azonban nem akarta megerősíteni. Még pedig azzal a megokolással, hogy „zsidó egy keresztény községben ilyen tisztséget nem töltheti be.” A kerületi főnök azonban nem fogadta ezt a megokolást és megerősítette a választást. A polgármester erre kijelentette, hogy fenntartja a felolvasást, de fölvesz hatóságának határozatába természetesen belenyugszik.

— **As áradó Duna.** A folyammérnöki hivatalhoz érkezett jelentések szerint a Duna s összes melékfolói áradásnak indultak s remélhetőleg ez hosszabb időn át tart s így a közlekedési zavarok megszűnnek. A fővárosnál a Duna tegnap óta 15 toknyi hőmérséklet mellett 8 centimétert áradt, s mai magassága 166 centiméter.

— **Villámcsapott katonák.** Berlinből jelentik: A rainvidéki *Düren* mellett tegnaptól nagy szerencsétlenül érte a 20. gyalogezrednek egy masirozó szakszást. A villám a menetelő katonák közé csapott és a katonák közül ötén azonnal meghaltak.

— **A pestis.** Pekinyből táviratozták: *Nucsang*-ból jelentik, hogy a pestis árvány ott komolyabban alakot öltött. A mult hó folyamán több száz ember esett áldozatul. A hivatalos jelentés valamivel kisebb számot említi.

— **Bejelentett öngyilkosság.** Csokányi József római katolikus papnövendék ma megjelent a főkapitányságon s előmutatta egyik barátjának, *Persán* Gynla egyetemi hallgatónak a levelét, amelyben a

Vizállás.

Table with columns for location (e.g., Sopron, Győr, Pécs) and weight measurements (Szept. 16., Szept. 17.).

kint 240—280 kilogramm terjedő súlyban) 117—118 fillérig, Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő súlyban) 114—115 fillérig.

Szerkesztés a 1903. szeptember 13. napján volt készlet 43.901 darab. — 1903. szeptember 14. napján felhajtott 227 darab. — 1903. szeptember 14. napján elszállított 569 darab, 1903. szeptember hó 16. napjára maradt készletben 43.559 darab.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, szeptember 15.

Hazánk keleti részén tegnap száraz és igen meleg idő uralkodott — a hőmérséklet az Alföldön a forró déli szelek mellett sokhelyütt 35 C. fokra emelkedett —, míg az északnyugati részekben az időnek zivataros jellege volt.

Napirend.

Naptár. Szerda, szeptember 16. — Római katolikus: Eufémia. — Görög-orosz: (szeptember 3.) Antim. Zsidó: Elui 24. — Nap két: 5 óra 23 percek. — Nyugszik: 5 óra 53 percek. — Hold két: 12 óra — percek éjjel. — Nyugszik: 2 óra 43 percek délután.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Szeptember 15. A sertésüzlet irányzata: csöndes. A) Híslás sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű. Öreg nehéz (párónkint 400 kilogramm feletti súlyban) fillérig.

Allatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. igazgatóság, kereskedelmi szakönyvtára, tudakozó-osztálya és keleti mintatára V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig.

SPECIALISTA sérvkötőkben!

Keleti-féle legújabb cs. és kir. szab. sérvkötők pneumatikus pejtővel a legkisebb méretben a maga nemében! Nem okoznak, nem okoz kellemetlen nyomást és rendkívül kényes fokozása által (külöml minden más gyártmányt.)

A 12821. számú „Ujtások lendítőkerek nélkül gözgépeken“ című, 1898. április 27-ől kelt magyar szabadalomra vérvők vagy engedményesek keresetnek.

FERFIK ÉS NOKNEK szorosabb herany és idült folyásoknál befekondozás nélkül a legbiztosabb gyógyszernek a „Sanid labdaesok“

Advertisement for JOD-VAS LABDRCSAI BLANCARD SZORPJE, featuring an illustration of a man and a woman.

Advertisement for Butor, featuring the text 'Elegáns és szigorúan szolidan kidolgozott szalonnák, háló-, étkező-, úri- és leányaszoba-berendezések'.

Advertisement for Orvos-Szövetség Sorsjátéka, Budapest, IV., Váci-utca 17/7. Egy sorsjegy ára 1 kor. Főnyeremény esetl. 50.000 korona ért.

Advertisement for KIS LAP, A gyermekvilág legnagyobb gyönyörűsége a KIS LAP. Szerkesztő: FORGÓ BÁCSI. Főmunkatárs: BENEDEK ELEK.

Advertisement for Dr. Garai Antal, Biztos gyógyulást keresőknek. Kik hármty nemü betegségben szenvednek.

Advertisement for Remek 15 szoba butor, helyszűke miatt potom áron kapható, esetleg egyenként is a Beraktározási vállalatnál.

Advertisement for Nyári lakásokban, egy a betegségek, valamint az egészség fenntartására a Guttmann-féle szabadalmazott, légmentesen elártható szoba-closetek, clostetűk és pota de chambre nélkülözhetetlenek!

6793. szám.

Hirdetmény.

Az alább megnevezett állomásokon elhelyezett cs. és kir. közös hadseregbeli csapatok élelemszükségleteinek biztosítása iránt.

A tárgyalás tartatik										Kézvényelési határidő						
mely napon	mely állomáson és hivatalban	mely állomás számára	a jelenleg ahhoz tartozó helységekkel	mely csapat számára	mely idő-tartamra		A következő katonai élelem-szükségletekre nézve					kenyér	takarmányra			
					metől	meddig	naponként circa		évenként		bánap pénz					
							kenyér	zab	rozsa	zab	a következő cikkekre					
							adagonként		métermázsa		kenyér	zab				
							840	4200								
							grammal									
							adag				korona					
1903. évi október hó 15-én, délelőtt 10 órakor	A cs. és kir. éllemezési raktár Pozsonyban, Mária Terézia-ut 2. sz.	Trencsén	—	Cs. és kir. hadsereg	1904. évi január hó 1-től	1904. évi december hó 31-ig	1. A cs. és kir. közös hadseregbeli csapatok, intézetek és elszigeteltek részére								Minden ötödik nap előlegesen. Nyár folyamán a kenyér esetleg rövidebb, mint 5 napi határidőkben átadandó	Minden ötödik nap előlegesen, azaz minden hó 5., 10., 15., 20., 25. és utolsó napján; saját lovaknak az egész hónapra előlegesen is minden hó 1-én
		Nagyszombat	—				793	28	2130	430	2000	200				
		Bazin	Modor v. Czajla				732	146	1950	2400	1800	1800				
		Somorja	—				143	146	390	2250	400	1700				
		Nezsider	—				270	191	720	2950	700	2000				
		Szt.-György	Szöllős vagy Récse				443	449	1180	6910	1200	5000				
		Trencsén-Teplicz	—				154	145	420	2230	400	1700				
		Pöstyén	( )				60	—	90	—	100	—				
1903. október 20-án, délelőtt 10 órakor	Cs. és kir. katonai éllemezési raktár Komáromban	Esztergom	—	Cs. és kir. hadsereg	1904. évi január hó 1-től	1904. évi december hó 31-ig	1118	36	2956	552	2700	360	Minden ötödik nap előlegesen. Nyár folyamán a kenyér esetleg rövidebb, mint 5 napi határidőkben átadandó	Minden ötödik nap előlegesen, azaz minden hó 5., 10., 15., 20., 25. és utolsó napján; saját lovaknak az egész hónapra előlegesen is minden hó 1-én		
		Győr Szabad-hegygyel	Abda-Börcs				1846	369	4881	5656	4100	3660				
		Hajmáskér	Felső-Balla puszta				69	—	182	—	200	—				
1903. október 19-én délelőtt 10 órakor	Cs. és kir. katonai éllemezési raktár Sopronban	Nagy-Kanizsa	Kis-Kanizsa	Cs. és kir. hadsereg	1904. évi január hó 1-től	1904. évi december hó 31-ig	400	24	737	368	800	220	Minden ötödik nap előlegesen. Nyár folyamán a kenyér esetleg rövidebb, mint 5 napi határidőkben átadandó	Minden ötödik nap előlegesen, azaz minden hó 5., 10., 15., 20., 25. és utolsó napján; saját lovaknak az egész hónapra előlegesen is minden hó 1-én		
		Kőszeg	—				380	9	708	138	800	80				
		Kismarton	—				90	—	165	—	200	—				
Mint fent	Mint fent	Trencsén	—	Cs. és kir. hadsereg	1904. évi január hó 1-től	1904. évi december hó 31-ig	2. A fegyvergyakorlatra behívandó szabadságoltak és póttartalékosok számára, egészben kb.:								A takarmányra nézve a kézvényelési határidő 10 egész 15 napra meghosszabbítható azon esetben, ha ez a kincstárnak több kiadást nem okoz. Ilyen meghosszabbítás csak időnként a csapat és a területi hadbiztonság közt egyrészt, másrészt szállítóval egyetértéssel lenne elrendelve.	
		Somorja	—				70000	—	—	—	—	—				
		Nagyszombat	—				1600	—	—	—	—	—				
		Esztergom	—				2400	—	—	—	—	—				
		Győr Szabad-hegygyel	—				20000	—	—	—	—	—				
		Nagy-Kanizsa	—				30000	10000	—	—	—	—				
		Minden fentebbi állomásban	—				500	—	—	—	—	—				
							3. Az átvonulásra való élelmi cikkek szállítására a fentemlített állomásokra az ajánlatok a feltételi füzet IV. pontja értelmében teendők.									

